

Kapitola 10. Obchodní firma

Literatura: *Altmeyden, H.* Irrungen und Wirrungen um den täuschenden Rechtsformzusatz und seine Haftungsfolgen, NJW, 2012, s. 2833 an. *Bokelmann, G.* Zur Entwicklung des deutschen Firmenrechts unter den Aspekten des EG-Vertrages, ZGR 1994; *Clausnitzer, J.* Das Firmenrecht in der Rechtsprechung (2000 bis 2009), DNotZ, 2019, s. 345 an.; *Csach, K.* Obchodné meno. in *Ovečková, O. a kol.* Obchodný zákonník. Veľký komentár. Bratislava, Wolters Kluwer, 2017, s. 100-141; *Dědič, J. a kol.* Obchodní zákoník. Komentář. Díl I. Praha : Polygon, 2002; *Droste, K.* Grundsätzliches zur Geschäftsbezeichnung, DB 1967; *Eliáš, K., Bejček, J., Hajn, P., Ježek, J. a kol.* Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo. 5. vyd. Praha : C. H. Beck, 2007; *Eliáš, K. a kol.* Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou. Ostrava : Sagit, 2012; *Eliáš, K.* Obchodní zákoník. Praktické poznámkové vydání s výběrem z judikatury od roku 1900 (podle stavu k 1. 3. 1998). Praha : Linde, 1998; *Fezer, K.H.* Liberalisierung und Europäisierung des Firmenrechts, ZHR 161, 1997; *Kalenský, M.* Pravidla tvorby obchodní firmy fyzické osoby po rekodifikaci. Právní rozhledy. 2012, roč. 20, č. 22, s. 801; *Hajn, P., Pokorná, J.* Jméno společníka jako součást obchodního jména. Právní rozhledy. 2000, roč. 8, č. 4, s. 135; *Heidinger, A.* Der Name des Nichtgesellschafters in der Personenfirma, DB, 2005, str. 815 an.; *Kessen, S.* Die Firma als selbständiges Verkehrsobjekt, Mohr Tübingen – Mohr Siebeck, 2011; *Kiesel/Neises/Plewa/Poneleit/Rolfes/Wurster.* Das Firmenrecht in der IHK-Praxis – Klassische Probleme bei der Suche nach dem Unternehmensnamen, DNotZ 2015, str. 740; *Klein, K.* Ein Apfel unter Birnbaum? – Rechtsfolgen des Handelns bei fehlendem oder fehlerhaftem Rechtsformzusatz, NJW 2015, s. 3607 an.; *Knöchlein, G.* Sind geographische Zusätze in Firmennamen entwertet? GmbHR 2002, str. 967; *Kožiak, J.* Obchodní firma v judikatuře a právní praxi. Disertační práce. Brno : Masarykova Univerzita, 2013 (vedoucí disertační práce J. Pokorná); *Krause, N.* „gGmbH“ als unzulässiger Rechtsformzusatz, NJW 2007, str. 2156; *Lochmanová, L.* Práva na označení. Obchodní jméno, ochranné známky, označení původu výrobků, 1. vyd. Praha: Nakladatelství ORAC, s. r. o. 1997; *Lutter, M., Welp.* Das neue Firmenrecht der Kapitalgesellschaften, ZIP 1999, 1073; *Lettl, T.* Handelsrecht. 5. vydání. Mnichov : C. H. Beck, 2021; *Macek, J.* Rozhodnutí ve věcech obchodního jména a nekalé soutěže. Praha : C. H. Beck, 2000; Všeobecný zákoník obchodní a zákony i nařízení jej měnící a doplňující. Písek : Jaroslav Burian, knihkupec, 1924; *Macek, J.* Rozhodnutí ve věcech nekalé soutěže a obchodní firmy (2000–2010). II. díl. Praha : C. H. Beck, 2011; *Möller, D.* Das neue Firmenrecht in der Rechtsprechung - Eine kritische Bestandsaufnahme, DNotZ 2000, str. 830; *Pokorná, J., Kovařík, Z., Čáp, Z. a kol.* Obchodní zákoník. Komentář. I. díl. Praha : Wolters Kluwer, 2009; *Pokorná, J., Večerková, E. a kol.* Firemní právo v České republice: vývoj a srovnání s Německem a Slovenskem. Brno : Masarykova univerzita, Právnícká fakulta, 2013; *Pokorná, J., Večerková, E.* Firma v nových podmínkách. Sborník z konference Dny práva 2012. Brno: Právnícká fakulta, 2013. s. 1897 - 1911; *Pelikánová, I.* Komentář k obchodnímu zákoníku. 1. část. 3. vyd. Praha : Linde, 2003; *Pokorná, J., Večerková, E.* Údaje o právním nástupnictví ve firemním právu. Obchodní právo, 2016, č. 7, s. 242-249; *Ryška, M.* Zdržovací a odstraňovací žaloby proti neoprávněnému užívání firmy obchodní společností. Právní rozhledy. 1998, roč. 1998, č. 2, s. 66- 71; *Schmidt, K.* Münchener Kommentar zum Handelsgesetzbuch. Band 1. Erstes Buch. Handelsstand §§ 1-104a. 3. vydání. Mnichov : C.H.Beck, 2010; *Schoene, V.* Wrdlbrmpfd e.K. – Zur Eintragungsfähigkeit von Buchstabenkombinationen als Firma, GWR, 2009, str. 137 an. *Schulenburg, V.* Die Abkürzung im Firmenrecht der Kapitalgesellschaften, NZG, 2000, str. 1156 an.; *Servatius, W.* in *Noack, U., Servatius, W., Hass, U.* GmbH-Gesetz, 23. vydání, 2022; *Schulte, Ch., Warnke, R.* Vier Jahre nach der HGB-Reform – Das neue Firmenrecht der GmbH im Handelsregisterverfahren, GmbHR 2002; *Štenglová, J., Plíva, S., Tomsa, M. a kol.* Obchodní zákoník. Komentář. 12. vyd. Praha : C. H. Beck, 2009; *Švamberg, G.* Právo firemní, nákladem vlastním, Praha : tiskem Unie, 1917; *Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.* Občanský zákoník. Komentář. Svazek I (§ 1–654). Praha : Wolters Kluwer, 2014; *Tichý, L., Zubach, B.* Právní úprava obchodní firmy drobnohledem nejnovější judikatury. <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obchodni-pravo/pravni-uprava-obchodni-firmy-drobnohledem-nejnovější-judikatury#note-10>; *Tomsa, M.* K obchodnímu jménu a jeho ochrana, Obchodní právo, 1995, č. 7–8; *Vavrinec, M.* Obchodní jméno jako věc a možnosti dispozic s právy k němu se vztahujícími v komparativních souvislostech. In CHARVÁT, Radim et al. (eds.). COFOLA 2019, Část VI. Firemní právo a další práva na označení, právní a ekonomické souvislosti. Brno: Masarykova univerzita, 2019, s. 160-172; *Weiss, L.* Konflikt práva na ochranu proti nekalosoutěžnímu jednání a práva na užívání ochranné známky. In CHARVÁT, Radim et al. (eds.). COFOLA 2018, Část I. Firemní právo a další práva na označení, právní a ekonomické souvislosti. Brno: Masarykova univerzita, 2018, s. 78-97; *Zapletal, J.* in *Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V. a kol.* Občanský zákoník. Komentář. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019.

I. Obchodní firma - pojem a právní úprava

Laické či ekonomické chápání obchodní firmy jako subjektu se zcela rozchází s tím, jak obchodní firmu pojímáme v právu. Podle § 423 OZ je obchodní firma **jméno, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku**. Definice navazuje na historicky tradiční (užší) pojetí firmy jako označení, které mohou používat jenom ti podnikatelé, kteří jsou vedeni v rejstříku a zveřejňují základní informace o svém podnikání a o svých vnitřních poměrech transparentním způsobem. Nerozhoduje, zda jde o osoby fyzické nebo právnické, či zda byl jejich zápis povinný (obligatorně se zapisují všechny obchodní korporace) či dobrovolný (platí pro většinu fyzických osob).

Z toho plyne, že podnikatelé nezapsaní do obchodního rejstříku (což bude většina živnostníků - fyzických osob) obchodní firmu nemají. Pokud se do rejstříku nezapíší, jednají při svém podnikání pod svým vlastním jménem (§ 422 OZ), případný zápis jim ale dává širší paletu možností (viz dále podkapitola V. 3). Právnické osoby – podnikatelé, kteří nejsou zapsáni do obchodního rejstříku (např. spolek podnikající v rámci vedlejší činnosti) tedy obchodní firmu také nemají.

Obecnou právní úpravu firemního práva v českém právu najdeme v § 423 až 428 OZ. Tvůrci občanského zákoníku koncepčně navázali na regulaci obchodní firmy ve starší úpravě, tj. v § 8 ObchZ (ve znění od roku 2001), resp. na

ještě starší institut tzv. obchodního jména, který ObchZ upravoval do roku 2000¹. Úprava firmy se zásadně neodlišuje od předchozího pojetí tohoto práva na označení. Základní koncept (obchodní firma je jméno, pod kterým je podnikatel - právnická či fyzická osoba - s konstitutivními účinky zapsán v obchodním rejstříku) zůstává nezměněn, ostatně má svůj původ již ve starém rakouském obchodním právu.

Obchodní firma je obvykle souhrou dvou částí – firemního kmene (základu) a firemního dodatku. Demonstrováno na příkladu: obchodní firma ČEZ, a.s., má kmen „ČEZ“ a dodatek „a.s.“. Kmen či dodatek nejsou legálními pojmy, neboť OZ laboruje pouze s jednotným pojmem „obchodní firmy“ (případně „firmy“), která zahrnuje i „dodatky“. V dalším textu se ale členění na kmen a dodatek z důvodů přehlednosti přidržíme².

Většina **dosavadní soudní judikatury** (reflektující úpravy obchodní firmy či obchodního jména v obchodním zákoníku) je nadále **využitelná**. Zejména judikatura vyšších soudů k právní ochraně obchodní firmy může být dobrým vodítkem (k posuzování a rozhodování sporů podle § 423 až 428 OZ nebo podle § 2976 a násl. OZ). Krom toho lze při argumentaci využít judikaturu příbuzných právních řádů (zejména judikaturu německou a rakouskou³), která je v oblasti firemního práva velmi bohatá.

Co se týče nových trendů v judikatuře, lze v inspiraci zahraničními přístupy očekávat tendenci ke sblížení firemního práva s ostatními právy na označení. Toto přiblížení bude hrát roli např. u posuzování zápisné způsobilosti některých označení⁴, kde lze očekávat větší benevolenci při zápisu některých znaků, dříve považovaných za zápisně nezpůsobilé, resp. vyhrazené ochranným známkám.

Výzvou doktríně bude také dvojí povahy firmy, která v sobě zahrnuje jak elementy osobnostních práv (zejména u fyzických osob), tak atributy práva duševního vlastnictví, konkrétně práv průmyslových⁵.

Firemní právo představuje soubor zvláštních pravidel, která jsou propojena s obecnými normami o osobách (člověku a právnické osobě) a využívají i jejich pojmosloví. Právní úprava jména fyzické osoby je subsidiárně aplikovatelná pro obchodní firmu fyzické osoby a právní úprava názvu právnické osoby je subsidiárně aplikovatelná pro obchodní firmu právnické osoby, a to všude tam, kde zákon nemá zvláštní úpravu⁶. Pro podnikatele – fyzickou osobu je podle obecného ustanovení (§ 77 OZ) určující, že **jménem fyzické osoby** je jeho osobní jméno a příjmení. Ustanovení § 425 OZ zakotvuje, že fyzická osoba se запиše do obchodního rejstříku pod obchodní firmou tvořenou zpravidla jeho jménem. **Jménem právnických osob** je jejich název (§ 132 odst. 1), který u právnických osob zapisovaných do obchodního rejstříku (typicky obchodních korporací) představuje jejich obchodní firmu.

Na tyto předpisy pak navazují speciální ustanovení ZOK regulující firemní právo pro jednotlivé obchodní korporace. (veřejné obchodní společnosti, komanditní společnosti, společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti) a družstva⁷.

Krom toho najdeme zvláštní odvětvové normy firemního práva, které vyhražují určitá označení omezenému okruhu osob, resp. jim ukládají povinnost tato označení používat. Příkladem může být úprava bankovního firemního práva.

Podle § 3 odst. 1 BankZ slovo „banka“ nebo „spořitelna“, jeho překlady nebo slova od nich odvozená smí užívat v obchodní firmě pouze právnická osoba, které byla udělena licence, pokud není zřejmé ze souvislosti, v níž se slovo „banka“ nebo „spořitelna“ používá, že tato osoba se nezabývá činností uvedenou v § 1 odst. 1 (tj. přijímání vkladů od veřejnosti a poskytování úvěrů). Obchodní firmu "Hodonínská banka, a.s." tak může mít pouze subjekt s bankovní licencí; naproti tomu se vůči požadavkům BankZ neprohřeší hypotetická firma "Hodonínská banka vín, a.s.", neboť je zřejmé, že o klasickou banku opravdu nejde.

Podobnou úpravu najdeme také u pojišťoven a zajišťoven, investičních společností a investičních fondů nebo centrálního depozitáře. Pro všechny uvedené subjekty je vzhledem k jejich významu zesílena zásada pravdivosti obchodní firmy: povinností uvádět informaci o typu subjektu a monopolizaci tohoto označení pro osobu

¹ Jde o úpravu firmy podle obchodního zákoníku ve znění po novelizaci zákonem č. 370/2000 Sb. (tzv. harmonizační novelou), tj. od počátku roku 2001 do konce roku 2013. Podle starší úpravy (§ 8 ObchZ ve znění do r. 2000) *obchodním jménem* podnikatele byl *název, pod nímž podnikatel činil právní úkony při své podnikatelské činnosti* (obchodní jméno měl tehdy každý podnikatel, fyzická i právnická osoba, a to bez ohledu na zápis do obchodního rejstříku).

² Z povahy věci plyne, že kmen a dodatek nemá smysl rozlišovat u obchodní firmy fyzické osoby, která je v obchodním rejstříku zapsaná pod svým vlastním jménem.

³ Zejména po liberalizaci firemního práva v německém HGB, ke které došlo s účinností od 1. 7. 1998, případně po změnách, které v rakouském právu pro obchodní firmu znamenal Unternehmensgesetzbuch (UGB) s účinností od 1. 1. 2007.

⁴ Podrobněji k tomu *Möller, D.* Das neue Firmenrecht in der Rechtsprechung - Eine kritische Bestandsaufnahme, DNotZ 2000, str. 830.

⁵ Blíže k tomu *Kessen, S.* Die Firma als selbständiges Verkehrsobjekt, Mohr Tübingen : Mohr Siebeck, 2011, s. 67.

⁶ *Dvořák, T.* in *Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.* Občanský zákoník. Komentář. Svazek I (§ 1 až 654). Praha : Wolters Kluwer, 2014, s. 456 až 462.

⁷ Srov. § 96, § 118 odst. 2, § 132 odst. 2, § 243 odst. 2, § 552 odst. 3, § 728 a 759 ZOK.

disponující příslušnou veřejnoprávní licenci.

Další (negativní) požadavky na obchodní firmu stanoví např. zákon o policii ČR, který v § 99 zakazuje použití slova „policie“ nebo slov od něj odvozených v obchodní firmě (a obecně názvu každé právnické osoby) s tím, že výjimku ze zákazu může udělit policejní prezident. Ten výjimku neudělí, pokud by použití slova „policie“ nebo slova od něj odvozeného ohrozilo dobrou pověst policie nebo bylo způsobitelné vzbudit dojem souvislosti osoby nebo organizace s policií. Z této výsady se těší jen několik sportovních spolků a podobně zaměřených organizací a nelze očekávat, že by policejní prezident udělil souhlas pro podnikání.

Obchodní firma je věcí, a to věcí **nehmotnou a movitou** (§ 496 odst. 2 a § 498 OZ). Souhrn všeho, co osobě patří, tvoří její majetek (§ 495). Obchodní firma je součástí majetku podnikatele jako osoby (podnikatele – fyzické nebo právnické osoby). Společně s dalšími věcmi patřícími podnikateli **obchodní firma** (jako součást jeho majetku) **vstupuje do obchodního závodu**, který je v OZ upraven jako samostatný druh věci (§ 502: „závod je organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti“).

Právo k obchodní firmě patří mezi **práva průmyslového vlastnictví** - tam ho řadí ve svém článku 1 odst. 2 Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví⁸. Praktickým důsledkem této taxonomie je skutečnost, že věcně a místně příslušným soudem jako soudem prvního stupně, bude ve sporech z obchodní firmy **Městský soud v Praze**⁹.

Právo k obchodní firmě je **formálním právem s účinky erga omnes**, které vzniká zápisem obchodní firmy do obchodního rejstříku s konstitutivními účinky.

Obchodní firma má v obchodním závodu velmi významné místo, neboť identifikuje **vlastníka závodu** v obchodních vztazích a současně mu umožňuje **dispozici s firmou** - vlastník ji může za úplatu převést na nového nabyvatele. OZ akcentuje majetkovou stránku firmy a otevírá prostor pro svobodnější majetkové nakládání s firmou; pojetí firmy se tím přibližuje ostatním průmyslovým právům na označení. Obchodní závod a obchodní firma jsou relativně samostatnými věcmi: firma může být převáděna spolu se závodem nebo pobočkou, ale také samostatně bez nich, z čehož vyplývá i možnost poskytnutí licence k užívání obchodní firmy.

Firma bude mít (zvláště pokud je mezinárodně, evropsky či alespoň lokálně proslulá) pro podnikatele svoji nezanedbatelnou hodnotu. Hodnota firmy může být jedním z hlavních faktorů ceny celého obchodního závodu podnikatele, neboť klientela identifikuje podnikatele a jeho závod zpravidla díky firmě. **Viz také investiční funkce obchodní firmy.**

Právo k firmě není časově omezeno. Jako majetkové právo potrvá, dokud budou splněny všechny podmínky existence firmy (zápis firmy podnikatele v obchodním rejstříku). Z uvedeného vyplývá, že výmazem podnikatele, příp. jen výmazem jeho firmy z obchodního rejstříku (při navržené změně firmy) v souladu s ustanoveními VeŘej (viz § 47), zanikne i právo podnikatele k příslušné obchodní firmě.

K užívání firmy podnikatelem v obchodním styku (na listinách i v elektronicky zpracovaných informacích na internetových stránkách) stanoví základní pravidla § 435 odst. 1 OZ: *Každý podnikatel musí uvádět na obchodních listinách a v rámci informací zpřístupňovaných veřejnosti prostřednictvím dálkového přístupu své jméno a sídlo. Podnikatel zapsaný v obchodním rejstříku uvede na obchodní listině též údaj o tomto zápisu včetně oddílu a vložky. Byl-li podnikateli přidělen identifikující údaj, uvede i ten.* Podle odst. 2 tohoto ustanovení *na listině podle odstavce 1 lze uvést i další údaje, nejsou-li způsobitelné vyvolat klamavý dojem.*

Krom této úpravy OZ nikde explicitně nestanovil obecnou povinnost podnikatele v právním styku jednat pod zapsanou firmou. Firemní povinnost můžeme (či spíše musíme) dovodit z účelu právní úpravy, zásad firemního práva a rejstříkové publicity, které by ztratily smysl, pokud by podnikatel mohl podstupovat právní jednání pod jiným jménem než tím, které má zapsáno v obchodním rejstříku.

Firemní povinnost má ovšem za následek, že při zásahu do práv k obchodní firmě se nelze domáhat zdržení se užívání obchodní firmy, neboť podnikatel v právním styku musí vystupovat pod právní firmou (žaloba tak musí být vedena na odstranění závadného stavu, tj. změnu obchodní firmy).

Od obchodní firmy je třeba **odlišit další označení** používaná v rámci provozu obchodního závodu, která však nejsou formalizována - typicky jde tovární značky, štíty či návěští. Ta budou chráněna pouze relativně skrze ustanovení o nekalé soutěži.

⁸ Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. března 1883, vyhlášená ve Sbírce zákonů pod č. 64/1975 Sb.

⁹ Srov. § 39 odst. 2 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, přísedících a státní správě soudů (dále jen zákon o soudech a soudcích).

II. Funkce obchodní firmy

Mezi funkce obchodní firmy bývají zpravidla¹⁰ řazeny funkce identifikační, rozlišovací, ochranné, soutěžní a investiční.

1. Funkce **identifikační (individualizační)** vychází z toho, že obchodní firma patří mezi charakteristické vnější atributy vytvářející individualitu podnikatele; představuje jeho primární identifikační znak při jeho právním jednání, kterému ostatní znaky nemohou konkurovat. Žádoucí (ideální) vlastností obchodní firmy je proto přesná identifikace subjektu, kterému náleží, jeho individualizace. Krom identifikace subjektu jako takového, je firma také důležitou informací o odpovědnosti a ručení v rámci vnitřního uspořádání daného podnikatele.

Tak např. firma "Karel Novotný - instalatér" dává jasnou informaci: podnikatel používající dané označení je člověk podnikající v uvedeném oboru.

Firma „Karel Novotný, Mirek Pecháček a spol.“ sděluje i přes svou lapidárnost až pozoruhodné množství informací: jde o veřejnou obchodní společnost, ve které jsou nejméně tři neomezeně ručící společníci a dva z nich jsou Karel Novotný a Mirek Pecháček.

2. Funkce **rozlišovací (diverzifikační, distinktivní)** umožňuje třetím osobám rozlišit jednotlivé podnikatele od sebe; zajišťuje transparentnost podnikatelského prostředí tím, že podnikatele zapsané v obchodním rejstříku jednájí výhradně pod tímto označením (firmou) a nemohou pro svá jednání volit jiná označení dle své aktuální volby. Právnícká osoba tedy nemůže nárokovat zápis několika verzí své firmy, např. cizojazyčné mutace; stejně tak si musí vybrat ze zapisovaných zkratk pouze jednu. Člověk může mít jako obchodní firmu zapsán za určitých podmínek pseudonym, pak ale musí jednat v podnikání pod touto zapsanou firmou. A naopak, pokud je v obchodním rejstříku veden jen pod svým jménem, nemůže jako podnikatel variantně používat pseudonym v rámci podnikání¹¹.

3. Obchodní firma dále plní **funkce ochranné (zápovědní)**. Realizaci této funkce by se nejlépe dařilo, pokud by pro firmy byla předepsána přísné a bezvýjimečné algoritmy jejich tvorby. Zápis obchodní firmy slouží mj. k ochraně před neoprávněným využitím tohoto označení jinou osobou: zapsané jméno může, ba dokonce musí (zejména při právním jednání), využívat v zásadě pouze vlastník obchodní firmy, resp. osoba, kterou k tomu oprávnil. Ochrannou funkci obchodní firmy můžeme ale vnímat i v širším kontextu ochrany třetích osob, které obchodní firma nepřímou informuje o poměrech podnikatele, jeho právní formě, odpovědnosti orgánů či ručení společníků (viz výše uvedený příklad s veřejnou obchodní společností)¹².

4. Na rozdíl od identifikačního čísla obchodní firma není přiděleným identifikátorem, ale podnikatel ji aktivně tvoří jako prvek, který může plnit významné **soutěžní (marketingové, propagační) funkce**. Právo dovoluje vytvářet také takové firemní kmeny, které mohou být úspěšně využity jako součást propagačních a reklamních textů, označení závodů a poboček nebo jako ochranné známky či doménová jména. Firma se tak propojí s ostatními právy a může vytvářet jednotnou strategii prezentace podnikatele, jeho závodů i jeho výrobků nebo služeb. Taková označení (firemní i nefiremní, složená z totožných nebo podobných prvků) mohou efektivněji pronikat do **povědomí** zákazníků, stát se pro daného podnikatele příznačnými a zajišťovat mu snadnější propagaci a odbyť jeho produktů.

5. **Investiční funkce** souvisí se soutěžním významem obchodní firmy. Dobře vnímaná zavedená obchodní firma, na jejíž pověsti podnikatel vědomě, systematicky a dlouhodobě pracoval, je doslova „nosičem goodwillu“. Představuje často klíčovou hodnotu závodu, kterou lze přitom samostatně zhodnotit. Není totiž nutné, aby firma byla převáděna společně se závodem. Možnost samostatného převodu obchodní firmy investiční funkci firmy jen posiluje. To platí i pro možnost udělení licence, kterou není nutné poskytnout současně s pachtem závodu nebo s dočasným převodem závodu na dobu totožnou s firemní licencí. Návratnosti vložených investic může podnikatel dosáhnout buď v podobě odměny za převod obchodní firmy, nebo v podobě odměny za poskytnutí oprávnění užívat danou obchodní firmu.

¹⁰ Srov. zejména Pokorná, J., Večerková, E. a kol. Firemní právo v České republice: vývoj a srovnání s Německem a Slovenskem. Brno : Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2013; Lochmanová, L. Poznámky k problematice obchodního jména. Právo a podnikání. 1996, roč. 5, č. 5, str. 4; Koziak, J. Obchodní firma v judikatuře a právní praxi. Disertační práce. Masarykova Univerzita, 2013 (vedoucí disertační práce J. Pokorná), str. 12.

¹¹ Obdobně Tomsa, M., Petrášková, J. in Štenglová, I., Dědič, J., Tomsa, M. a kol. Základy obchodního práva. 2. vydání. Praha : Leges, 2019, str. 46.

¹² V německém právu se např. dovozuje odpovědnost toho, kdo nedodržel pravidla firemního práva tím, že neuvedl např. korektní dodatek o právní formě a vyvolal tím u třetí osoby zdání, že odpovídá osobně ("firnenrechtliche Rechtsscheinhaftung"), blíže k tomu např. Lettl, T. Handelsrecht. 5. vydání. Mnichov : C. H. Beck, 2021, s. 59; případně BGH, Urteil vom 5. 2. 2007 - II ZR 84/05.

III. Zásady firemního práva

Zásady firemního práva vyjadřují právní povahu tohoto označení i funkce, které mají v obchodních vztazích plnit. V právním předpisu nejsou vždy obsaženy výslovně a v některých případech představují jako účel právní regulace především interpretační pravidla, s jejichž pomocí jsou právní normy aplikovány na reálný skutkový stav. Identifikace zásad je obvykle úkolem doktríny.

Dvě páteřní zásady vychází ze zákonného příkazu formulovaného v § 424 OZ: obchodní firma **nesmí být zaměnitelná** s jinou obchodní firmou ani **nesmí působit klamavě**. Katalog základních zásad firemního práva je však podstatně širší.

1. Zásada nezaměnitelnosti firem (výlučnost a zřejmá rozlišitelnost)

Zásadu nezaměnitelnosti firem (§ 424) lze považovat za vůdčí zásadu firemního práva. V OZ je formulován explicitní zákaz zaměnitelnosti obchodních firem. Zahrnuje v sobě dva prvky: **výlučnost** (nová firma by měla být zvolena tak, aby neexistovaly dvě identické firmy) a **rozlišitelnost** (firmy musí být vzájemně nezaměnitelné, byť se formálně liší).

Jak se s těmito požadavky podnikatel vypořádá a zajistí individualizační působení firmy, ponechává úprava na vůli a kreativnosti podnikatele; česká úprava má pouze obecná pravidla pro formu firemního kmene. Každý podnikatel by měl provést rešerši ve veřejných rejstřících, aby vyloučil kolizi s dříve zapsaným označením (či jeho variací), které je již po právu užíváno jiným.

Za oslabení zásady nezaměnitelnosti (výlučnosti firmy) nelze považovat volnost pravidel pro firemní označování podnikatelů, kteří jsou fyzickými osobami. I když podnikatel - člověk může využít jako svoji firmu i označení, které není jeho jménem, musí zajistit, aby veřejnosti bylo zřejmé, že nejde o firmu právnické osoby (§ 425 odst. 2). Současná úprava tak dovoluje podnikateli - fyzické osobě zapsat zcela přirozeně vzniklé a běžně užívané označení svých provozoven typu „Zabloudil, cestovní kancelář a autoškola“, „Domácí potřeby Cupák“, „Kadeřnictví Lucka“, „Veterinární ordinace Dášenka M.“ či „Květinářství M. Líbezná“ také jako obchodní firmu do obchodního rejstříku. I tato označení ovšem musí plnit individualizační.

- Nezpůsobilé (vinou nedostatečné rozlišovací síly) jsou pro právnické osoby takové firmy, jejichž kmen je tvořen příliš obecnými označeními (např. Pekařství, Kadeřnictví). Soudní praxe v SRN odmítla jako nezpůsobilé označení „Profi-Handwerker“ (profesionální řemeslník)¹³, „Service- und Dienstleistungs-GmbH“¹⁵ („Servis a služby s.r.o.“), „Leder-, Landhaus- und Trachtenmodeshop e.K.“¹⁶ a nebo „Real Estate International Investment AG“¹⁷.
- Za nedostatečné rozlišovací prvky považovaly německé soudy průběžné číslování v rámci firem s identickým vlastníkem: „1. Reinhard GmbH“, „2. Reinhard GmbH“, případně „I. Bohlmann AG“, „II. Bohlmann AG“ - výše uvedené obchodní firmy nebyly zapsány¹⁸.

Zdánlivě jednoznačné jsou případy, kdy funkci výlučného distinktivního prvku plní pouze jedno písmeno předřazené před obchodní firmu (MNO a.s. a M-MNO a.s.). Judikatura zde konstatuje, že předřazení pouhého jediného písmene není dostatečným odlišujícím znakem, neboť se při běžném používání takového označení vytrácí rozlišovací schopnost tohoto jediného znaku¹⁹. Zaměnitelná je např. firma „osnpk s.r.o.“ s již zapsanou „ssnpk s.r.o.“²⁰. Ještě více je rozlišovací efekt oslaben tam, kdy jde o stejné písmeno, kterým začíná zbytek označení²¹. Paušální závěr však neobstojí, i jediný znak totiž může splnit funkci rozlišovací, typicky u velmi krátkých obchodních firem²². Dostatečně distinktivní je např. obchodní firma „A - Elektro, s.r.o.“ oproti „Elektro - E,

¹³ Pokorná, J., Večerková, E. Firma v nových podmínkách. Sborník z konference Dny práva 2012. Brno: Právnická fakulta, 2013. s. 1897 an.

¹⁴ BayObLG, BaNJW-RR 2003, 1544 ff.

¹⁵ OLG Brandenburg, usnesení ze dne 22. 3. 2006 – 13 Wx 21/05.

¹⁶ OLG Mnichov, usnesení ze dne 25. 7. 2006 – 31 Wx 057/06.

¹⁷ LG Hanau, usnesení ze dne 6. 3. 2008 – 5 T 3/08.

¹⁸ Dle *Schulenburg, V.* Die Abkürzung im Firmenrecht der Kapitalgesellschaften, NZG, 2000, str. 1159.

¹⁹ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 5.5.2009, sp. zn. 8 Cmo 106/2009.

²⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 01. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3580/2009.

²¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. června 2005, sp.zn. 7 Cmo 72/2005 potvrzené v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22.8.2006 sp.zn. 29 Odo 1221/2005.

²² *Kožtak, J.* Obchodní firma v judikatuře a právní praxi. Disertační práce. Masarykova Univerzita, 2013 (vedoucí disertační práce J. Pokorná), str. 44.

s.r.o.”.²³ V německé literatuře se jako dostatečně odlišné (vzhledem k významu slov²⁴) uvádějí firmy „vita-Concept GmbH“ „Kita-Concept GmbH”²⁵.

K posouzení zaměnitelnosti viz blíže podkapitolu IV.

2. Zásada neklamavosti

Zákon dále výslovně stanoví, že firma nesmí působit klamavě (§ 424). Oproti obdobným zákazům v rámci nekalé soutěže (např. dle § 2977 OZ klamavá reklama "klame nebo je způsobilá klamat") je tato formulace mírnější. Patrně tedy nebude postačovat pouhý potenciál klamavosti a firma (aby skutečně porušovala zákaz klamavosti) skutečně musí klamavě působit. V ostatním však lze dovodit, že „klamavost“ u firmy bude posuzována obdobně jako v případech klamavé reklamy nebo klamavého označení zboží nebo služby. Půjde tedy o rozhodování nikoliv o pravdivosti (správnosti) výrazů (údajů) použitých ve firmě, ale o celkovém dojmu, jakým konkrétní firma podnikatele působí na průměrného spotřebitele/zákazníka/účastníka konkrétní skupiny. Nemělo by však zapadnout, že obchodní firma nemá pouze význam soutěžní - pod obchodní firmou podnikatel např. komunikuje s úřady a uzavírá smlouvy s veřejnoprávními korporacemi.

Zásada zákazu klamavosti firmy, podobně jako zásada nezaměnitelnosti či výlučnosti firem, neznamená žádný citelný zásah do kreativity podnikatele při výběru a tvoření vlastní obchodní firmy, jež má sloužit v jeho zájmu především k jeho řádné identifikaci.²⁶ Zákaz klamavosti se vztahuje jak na kmen obchodní firmy, tak na jeho dodatek.

- Klamavé jsou např. následující označení pro podnikatele - fyzickou osobu: „Kominictví – Černý a spol.“, „Pekařství U Golema v Mnichově Hradišti“, „Opavské zahradnictví U sedmi růží“. Z označení totiž není zřejmé, že jde o člověka, resp. že nejde o právnickou osobu (dle § 425 odst. 2). Tato označení by proto neměla být zapsána pro fyzickou osobu.

Soudní judikatura přináší řadu dalších příkladů klamavých obchodních firem, které byly reprobovány. Obvykle nešlo o jména, která by byla problematická *per se*, nýbrž až ve vazbě na podnikatele, jehož status „neladil“ s daným označením. Velmi často tedy půjde o konflikt legitimního očekávání, jež vyvolá jméno, a střízlivé či dokonce protisměrné reality: pokud z obchodní firmy plyne, že se podnikatel (obchodní společnost) věnuje jiné činnosti než předmětu podnikání zapsanému v obchodním rejstříku a uvedenému ve společenské smlouvě, měl by rejstříkový soud zamítnout návrh na zápis takové nové firmy do obchodního rejstříku²⁷.

- Ukázkovým příkladem v tomto směru je odepření jména, které obsahuje slovo „hotel“, pro podnikatele, který nedisponuje příslušným veřejnoprávním povolením k provozování hotelu²⁸.
- Soudy také odmítly zapsat firmu „Dopravní podnik Ústeckého kraje a.s.“, standardní obchodní korporaci, která neměla žádnou spojitost s Ústeckým krajem či jeho orgány. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že taková firma: „působí vůči veřejnosti klamavým dojmem, neboť asociuje spojení se žalobcem jako právnickou osobou (územním samosprávným celkem), což se nezakládá na pravdě”²⁹.
- Stejný soud naproti tomu aproboval obchodní firmu „Golf rezort Františkovy lázně, k.s.”³⁰, což lze

²³ Srov. k tomu usnesení VS v Praze ze dne 22. 8. 2016, sp. zn. 7 Cmo 86/2016.

²⁴ KiTa = Kindertageseinrichtung (zařízení denní péče o děti).

²⁵ Clausnitzer, J. Das Firmenrecht in der Rechtsprechung (2000 bis 2009), DNotZ, 2019, s. 357.

²⁶ Viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. ledna 2008, sp. zn. 32 Odo 1729/2006: *Požadavek, že firma nesmí působit klamavě, znamená, že nesmí vzbuzovat klamnou představu o podnikateli nebo o předmětu podnikání. Dochází tu k překrývání s právem nekalé soutěže, avšak ochrana poskytovaná ustanoveními § 8 až 12 ObchZ je ochranou absolutní a týká se tedy všech vztahů bez ohledu na to, zda mají soutěžní povahu či nikoliv.*

²⁷ Např. soud odmítnul zapsat jméno „Česká finanční úvěrová s. r. o.“ s tím, že „není podstatné to, k jaké činnosti získala společnost živnostenskou oprávnění, ale to, jakou činností se má dle vůle společníků vyjádřeně ve společenské smlouvě zabývat a jakou činnost má zapsanou v obchodním rejstříku a vykonává ji, či je připravena ji vykonávat. Za správný považuje dovolací soud i závěr soudu prvního stupně o tom, že slovní spojení finanční úvěrová vzbuzuje dojem, že se společnost zabývá poskytováním úvěrů či jiných finančních služeb (ač taková činnost mezi její předměty podnikání podle zápisu v obchodním rejstříku nepatří) nikoli, že jejich poskytování pouze zprostředkuje“, viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. dubna 2008, sp. zn. 29 Cdo 201/2007.

²⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. září 2004, sp. zn. 29 Odo 1190/2003.

²⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 1. 2011, sp. zn. 23 Cdo 2667/2008. Rozhodnutí je velmi zajímavé ve výsledku, neboť dovolací soud poté, co se prokousal značně nepřehlednou veřejnoprávní úpravou poskytování hotelových služeb v ŽZ, konstatoval, že obchodní firmu společnosti nelze považovat za klamavou, neboť je v souladu s právní úpravou provozování hotelu v příslušném právním předpisu (při určitém výkladu byla totiž ubytovací licence součástí „živnosti hostinská činnost“, kterou dovoatel disponoval). Soud končí pozoruhodným konstatováním, že na „tom nic nemění to, že tato úprava není v souladu s obecně chápáným obsahem činnosti spočívající v provozování hotelu, neboť nelogičnost právního předpisu nelze vykládat ke škodě jeho adresátů“.

³⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2011, sp. zn. 23 Cdo 3796/2010, podle kterého slovní spojení „Františkovy

jen uvítat, neboť odmítnutí názvů obcí a měst v obchodních firmách by vedlo k nutnosti přejmenovat desítky tisíc podnikatelů. Rozdíl oproti předchozímu případu Dopravní podnik Ústeckého kraje a.s.", je v tom, že zde u zákazníků nevzniká asociace s Městem Františkovy Lázně: provoz golfového rezortu není očekávatelnou činností města (veřejná doprava ovšem ano). Jinak by podle soudu musela být posouzena situace, kdyby žalovaná užitím názvu žalobce (např. ve znění kmene „Golf Resort Města Františkových Lázní“) vyvozovala klamný dojem, že je s městem vlastnický či jiným způsobem spojena.

- Zajímavý je přístup k označení „mezinárodní“ jako součásti firemního kmene. Přípustnost tohoto označení („International“) posuzoval mj. Zemský soud ve Stuttgartu. Soud dospěl k závěru, že toto označení není prohřeškem proti zákazu klamavosti, pokud daný subjekt vykonává alespoň nějaké přeshraniční aktivity. S tím lze souhlasit, slovo „international“ vypovídá zejména o tom, že dotýčný podnikatel působí nejen na národním trhu, ale provádí i přeshraniční transakce³¹.
- OLG Düsseldorf zamítl zápis fyzické osoby pod jménem „Yafuzsöhne e.K.“, neboť slovem „Söhne“ (synové) se sugeruje větší počet společníků, v daném případě však šlo o jednoho člověka³².

Blíže k zásadě zákazu klamavost viz podkapitolu IV.

3. Zásada priority

Občanský zákoník přiznává ochranu práv k firmě tomu, kdo ji po právu použil poprvé (§ 423 odst. 2) – tzv. právo priority. Ochrany tedy požívá dříve zapsaná firma. Tento závěr je ovšem třeba korigovat v situaci, kdy využití formální ochrany firemního práva představuje zneužití hospodářské soutěže (nekalou soutěž).

Je např. možné, že dané označení někdo po právu používal jako neformální označení (tzv. „firemní štít“ či jiná provozní marketingová označení) a „pirátským“ zápisem do obchodního rejstříku byl o toto označení „připraven“. Cestu k nápravě je však třeba hledat v právu proti nekalé soutěži, z pohledu firemního práva svědčí právo k firmě tomu, kdo má prioritu.

4. Zásada jednotnosti firmy

Zásada jednotnosti firmy znamená, že podnikatel nesmí mít více obchodních firem; **explicitně tak stanoví § 423 odst. 1 OZ³³**. Tímto pravidlem se významně posiluje koncept firmy jako vše kryjícího označení: není rozhodující, zda podnikatel má více živností nebo více různých závodů.

- **Podnikatel nemůže disponovat více různými firmami (např. českou pro tuzemský trh a anglickou pro mezinárodní obchod).** V rozporu se zásadou jednotnosti firmy by také byl zápis zkratky obchodní firmy vedle jejího plného znění, neboť by to vedlo k pluralitě obchodních firem.³⁴

Lázně“ v názvu žalované je pouze geografickým označením území, v němž realizuje svou činnost.

³¹ Möller, D. Das neue Firmenrecht in der Rechtsprechung - Eine kritische Bestandsaufnahme, DNotZ 2000, str. 835.

³² Zkratka „e.K.“ se užívá pro zapsaného obchodníka („eingetragene*n Kaufmanns/-frau“, zkráceně „e.K.“, případně „e.Kfm.“ nebo „e.Kfr.“).

³³ Úprava v OZ, která připouští pro každého podnikatele pouze jedinou firmu, je přísnější než úprava rakouská nebo německá, jež dovolují podnikateli – člověku mít více firem s podmínkou, že provozuje věcně odlišné aktivity v samostatných organizačních útvarech, z nichž každý by mohl být závodem (podnikem). Např. německá nauka odlišuje postavení podnikatele – jednotlivce, u něhož připouští existenci více závodů (podniků) a jejich vedení pod odlišnými firmami, a postavení podnikatele – obchodní společnosti, která je jako podnikatelský subjekt pevněji spojena se svým závodem (podnikem) považovaným za jedinou majetkovou i podnikatelskou jednotku. Blíže Pokorná, J., Večerková, E. a kol. Firemní právo v České republice: vývoj a srovnání s Německem a Slovenskem. Brno : Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2013, s. 50 a násl.

³⁴ Kalenský, M. Pravidla tvorby obchodní firmy fyzické osoby po rekonstrukci. Právní rozhledy, 2012, č. 22, s. 799. Viz též rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 Cmo 87/92 (navrhovatel s firmou „VPP, a. s. P.“ vs. odpůrce s firmou „Výroba počítačových programů, a. s. se sídlem Z.“): *Zkratka obchodního jména (složená např. z počátečních písmen slov, jež tvoří kmen obchodního jména) není chráněna podle § 12 ObchZ. Cit. dle Macek, J. Rozhodnutí ve věcech obchodního jména a nekalé soutěže. Praha : C. H. Beck, 2000, s. 30–31. Viz dále rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR (R 47/96): *Návrh na zápis zkráceného obchodního jména společnosti v obchodním rejstříku (vedle již zapsaného obchodního jména) je nutno ve smyslu ust. § 28 odst. 1 písm. a) a odst. 5 ObchZ posuzovat jako změnu zapisovaných skutečností, týkajících se obchodního jména společnosti. Vyhovění takovému návrhu by ve svých důsledcích vedlo k pluralitě obchodních jmen jedné a téže společnosti. Obchodní zákoník nepočítá s jinou variantou, než s tou, že jeden podnikatel bude pouze nositelem jediného obchodního jména. Cit. dle Eliáš, K. Obchodní zákoník. Praktické poznámkové vydání s výběrem z judikatury od roku 1900 (podle stavu k 1. 3. 1998). Praha : Linde, 1998, s. 55.**

OZ umožňuje jakékoli uspořádání jednotlivých prvků, z nichž se firma skládá. Nečiní rozdíl mezi firemním kmenem a dodatky. Pouze úprava obchodních společností a družstev v ZOK, stejně jako speciální právní úprava právnických osob povinně zapisovaných do obchodního rejstříku, stanoví kogentně, že firmy musí obsahovat označení o právní formě.³⁵ Podnikatelům se však ponechává na výběr, zda si zvolí úplně vyjádření formy (např. akciová společnost) nebo si vyberou zkrácenou verzi (akc. spol.) či verzi minimální (a.s.). Z uvedených možností je třeba jen zvolit jednu a tu konsekventně používat (případný odklon od zapsaného znění dodatku při podpisu smlouvy nebude mít žádné následky, půjde o bagatelní formální pochybení a o identitu jednatelů podnikatele nebude pochyb).

V úpravě OZ se relativizuje rozdíl mezi firmou podnikatele – fyzické osoby a podnikatele – právnické osoby, neboť pravidla pro tvorbu firmy podnikatele – jednotlivce dovolují využít ve firmě rovněž jiné označení než vlastní jméno fyzické osoby (dokonce označení fantazijní).

5. Zásada firemní kontinuity

Obchodní firma představuje pro mnohé podnikatele značnou majetkovou hodnotu, v níž se odráží „goodwill“ podnikatele a roky péče o vlastní renomé. Princip firemní kontinuity zajišťuje, že firma může zůstat bez změn i poté, co se okolnosti významně pro volbu původní firmy zásadně změní (např. dojde ke změně předmětu podnikání).

Zásada firemní kontinuity se tak může dostat do kolize se zásadou firemní pravdy. Vzhledem k tomu, že ale právo nenutí podnikatele k firemní aktualizaci, lze konstatovat, že zásada firemní kontinuity má v zásadě přednost před zásadou pravdivosti. Tím ale není vyloučeno, že jednání pod zcela zastaralou firmou naplní znaky nekalé soutěže – tento závěr lze učinit až s uvážením všech okolností případu.

Za perverzní (a velmi nežádoucí) formu firemní kontinuity lze označit využití tzv. **fénixových firem**. Jde o situace, kdy společníci obchodní korporace v období těsně předcházejícím úpadku, změní dosavadní obchodní firmu a založí novou obchodní společnost pod původní firmou, event. firmou velmi podobného znění. Původní společnost skončí v insolvenční, případně zanikne.

- V českém právu chybí speciální úprava pro obchodní firmy, které takto povstávají doslova z popela společnosti v potížích. Ve Velké Británii řeší tyto případy Insolvency Act 1986; v sec. 216 (*restriction on re-use of company names*) zakazuje členům orgánů po dobu pěti let angažmá v korporaci se stejnou či zaměnitelnou obchodní firmou (*prohibited company name*).

6. Zásada pravdivosti firmy

Zásada pravdivosti firmy úzce souvisí se zásadou zákazu klamavosti a je v úpravě OZ velmi limitována (neplatí princip tzv. přísné pravdy). U formálního označení, kterým obchodní firma je, nelze akceptovat míru přehánění a superlativů, jež jsou tolerovány např. u reklamních sdělení (za nepřipustný výraz v obchodní firmě lze považovat slovo „nejlevnější“ či „nejoblíbenější“³⁶). I zde se ovšem nabízí prostor pro citlivější aplikaci zohledňující účel regulace. Cílem práva totiž není a ani nemůže být (zásada kontinuity) zajistit absolutní pravdivost obchodní firmy. Zásada pravdivosti se uplatní zejména u nové firmy (tj. při jejím prvozápisu).

U tzv. staré firmy pravdivost může v čase vyhasínat či se může úplně vytratit. Má-li firma plnit své investiční funkce, měla by v zásadě zůstat bez změny, i když se změní poměry, které název původně legitimizovaly, či dojde k převodu. Tak je tomu např. u „Zahradnictví Klásek a Louka, s.r.o.“, která rozšíří předmět svého podnikání o provoz knihkupectví, aniž by svou dlouhodobě zavedenou firmu upravila; případně původní společníci, p. Klásek a p. Louka zemřou a společníky jsou jejich dědicové, kteří ani nenesou jejich příjmení.

Ilustrativní je v tomto směru obchodní firma „Bílovická pekárna, s.r.o.“. Tato společnost v minulosti sídlila v Bílovicích nad Svitavou, poté však sídlo změnila, přesto si pak ponechala původní firmu odkazující na Bílovice nad Svitavou. Nejvyšší soud název společnosti Bílovická pekárna s.r.o. nepovažoval za klamavý, přestože již není aktuální³⁷ - společnost totiž s obcí Bílovice nad Svitavou pojí její původ a dlouhá tradice v pekařství v této obci. (...) Pro to, aby obchodní firma obsahující geografický pojem dostala požadavku pravdivosti, není nezbytně nutné, aby podnikatel měl v daném geograficky vymezeném území své sídlo či provozovnu, pokud **reálný vztah k tomuto území vyplývá z jiných skutečností**. Jako klamavou (nepravdivou) by bylo lze označit takovou obchodní firmu, která by obsahovala lživou či účelově zkreslující, případně zavádějící informaci o reálném vztahu příslušného subjektu k danému místu; spojitost místa obsaženého v obchodní firmě osoby s touto osobou však

³⁵ Viz úpravu v § 96, § 118 odst. 2, § 132 odst. 2, § 243 odst. 2 a § 552 odst. 3, § 728 a § 759 ZOK. Dále viz např. § 4 odst. 3 písm. b) StPod.

³⁶ Blíže k tomu podkapitola V.4.

³⁷ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2022, sp. zn. 23 Cdo 1404/2021. Viz také I.ÚS 3220/22 ze dne 21. 3. 2023.

nelze omezovat pouze na aktuální umístění sídla či provozovny této osoby. Žalovaná v Bílovicích nad Svitavou po mnoho let sídlila a měla zde provozovnu, rozvinula zde výrobu svého tradičního chleba. Navíc v době, kdy si žalovaná svou obchodní firmu volila a nechávala zapsat do obchodního rejstříku, měla krom výše uvedených vazeb v této obci i své sídlo a provozovnu. Nejvyšší soud v uvedeném rozhodnutí dospěl k závěru, že **klamavost obchodní firmy obsahující geografický pojem nelze posuzovat pouze hlediskem (aktuálním) umístěním sídla a/nebo provozovny v místě, na něž tento geografický pojem odkazuje.** (...) Jestliže podnikatel v době zápisu obchodní firmy do obchodního rejstříku splnil podmínky na ni kladené (obchodní firma nebyla zaměnitelná s jinou obchodní firmou a nebyla klamavá), nelze podnikatele nutit, aby poté, co (po delší době) změnil své sídlo, změnil i svou obchodní firmu, i když tato obchodní firma obsahuje odkaz na „neaktuální“ lokalitu. Skutečnost, že došlo ke změně sídla tohoto podnikatele, vyplývá ostatně z veřejně přístupného obchodního rejstříku.

- Podobné otázky, které řešil dovolací soud u „Bílovické pekárny“ vyvolává v rámci prvozápisu firmy míra přesnosti, s jakou se ve firmě uvedená lokalita „potkává“ s firmou. Příklad: společnost s firmou „Kebab Hodonín, s.r.o.“ má sídlo a provozovnu ve vesnici poblíž Hodonína (např. v sousední obci Lužice). Takovou firmu nepovažujeme za nepravdivou či klamavou; pokud je totiž podnikatel situován v bezprostřední blízkosti místa uvedeného v obchodní firmě (a navíc poskytuje služby i na místě uvedeném ve firmě - např. v rámci rozvozu je Hodonín jeho hlavní destinací), měla by taková firma obstát³⁸
- Stejně závěry dovodila i německá judikatura. Tak např. OLG Hamm³⁹, konstatuje, že není závadné, pokud je v obchodní firmě uvedeno slovo „Osnabrück“, přestože má daná společnost sídlo ve vesnici Lotte (vzdálené 9 km od Osnabrücku). Předpokladem přípustnosti takového údaje místa jako součásti firmy společnosti je samozřejmě reálný vztah ("realer Bezug") k uvedené lokalitě. Postačí však, pokud je v názvu společnosti uvedeno významné město a sídlo společnosti se nachází alespoň v jeho užší hospodářské oblasti.⁴⁰

K pravdivosti geografických označení viz také podkapitulu VI. (zejména případ „Hostivař“).

7. Zásada firemní volnosti

Liberální úprava v OZ umožňuje formulovat zásadu **firemní volnosti**. U podnikatele fyzické osoby se projevuje v tom, že za splnění dalších podmínek člověk nemusí zvolit pro svou obchodní firmu vlastní jméno, ale může využít i jiných označení (k tomu viz podkapitola V. 3). U podnikatelů – právnických osob zákon nespecifikuje, jak by měl být jejich název vytvořen. Nevyžaduje např. věcnou informaci o předmětu podnikání apod., nepředepisuje minimální počet slov či počet písmen, ani nezakazuje explicitně určité znaky.

Výjimkou jsou zvláštní odvětvové úpravy firemního práva (banky, pojišťovny, investiční společnosti atp. - blíže k tomu podkapitola I.). Samozřejmě je třeba pamatovat na judikatorní požadavky v rámci ustálené rozhodovací praxe.

8. Zásada flexibility firmy

Obchodní firma není petrifikovaná a lze ji modifikovat či úplně změnit. Změny mohou být obligatorní a fakultativní. Je např. možné, že obchodní firma byla zaměnitelná s jinou firmou, které svědčila časová priorita - a vlastník této firmy, do jehož práv byla zasaženo, se úspěšně domohl změny (viz podkapitulu VII.). Dalším důvodem vynucené změny firmy může být odepření souhlasu s užíváním jména člověka v obchodní firmě (součástí kmene obchodní firmy bylo jméno společníka, který však svůj podíl prodal a nedal souhlas k následnému užití svého jména).

Většinou však za úpravou firmy bude svobodné rozhodnutí podnikatele, který změnou svého jména v obchodní rejstříku reaguje např. na rozšíření předmětu podnikání či teritoria nebo napravně marketingovou nevhodnost či nešikovnost původního názvu. U obchodních korporací je rozhodnutí o změně firmy změnou obsahu zakladatelského právního jednání a vyžaduje tedy usnesení nejvyššího orgánu v příslušné formě.

³⁸ Obdobně *Koziak, J.* Obchodní firma v judikatuře a právní praxi. Disertační práce. Masarykova Univerzita, 2013 (vedoucí disertační práce J. Pokorná), str. 51; nebo v německém právu *Clausnitzer, J.* Das Firmenrecht in der Rechtsprechung (2000 bis 2009), DNotZ, 2019, s. 359.

³⁹ OLG Hamm, rozsudek ze dne 19. 7. 2013 – 27 W 57/13.

⁴⁰ Srov. *Heidinger, A.* in *Schmidt, K.* Münchener Kommentar zum Handelsgesetzbuch. Band 1. Erstes Buch. Handelsstand §§ 1-104a. 3. vydání. Mnichov : C.H.Beck, 2010, § 18, marginální pozn. č. 150 Viz také OLG München, rozhodnutí ze dne 28. dubna 2010 - 31 Wx 117/09.

I změnový zápis do obchodního rejstříku je **konstitutivní**, podnikatel by tedy měl nové znění své obchodní firmy začít používat až poté, co tato změna bude zapsána do obchodního rejstříku. S ohledem na to, že jde o první zápis nové firmy, uplatní se zásada pravdivosti firmy.

9. Zásada zachování dobrých mravů

Mezi zásady firemního práva se někdy⁴¹ řadí i zásada zachování dobrých mravů, resp. veřejného pořádku, jež samozřejmě platí obecně a nejsou specifikem firemním. V rámci firemního práva se tyto obecné korektivy budou projevovat zejména v obsahové kontrole zapisovaných jmen.

Snaha podnikatele odlišit svoji firmu od jiných má jistě své (imanentní) limity. Firemní kmen tak zpravidla nelze vytvořit výrazy z nichž je patrná diskriminace z důvodů rasy, pohlaví nebo národnosti nebo útok na náboženské nebo národnostní citění nebo politické přesvědčení. Vyloučeny jsou také výrazy, které obecně nepřijatelným způsobem ohrožují mravnost, snižují lidskou důstojnost, obsahují prvky pornografie, násilí nebo prvky využívající motivu strachu.

Naopak nevdají výrazy žertovné či kolokviální, třebaže bude vhodnější tento druh invence aktivovat až u jiných označení, např. při tvorbě ochranných známek, doménových jmen či u nechráněných prvků marketingové komunikace (firemních štítů).

- Výjimky za zákazu vulgarit (ukazující, že vulgárnost je často jen věcí kontextu) se ovšem v praxi najdou. Příkladem (byť ne ze světa obchodních korporací, nýbrž spolků) je název korporace, která si za cíl vytknula pomoc onkologickým pacientům - a za název si zvolila radikální „FUCK CANCER, z.s.“, které lze v dané konstelaci aprobovat. Pokud by však slovo „Fuck“ zvolila pro svou firmu standardní, podnikající, obchodní korporace, k zápisu s největší pravděpodobností nedojde. Jiným příkladem ze spolkového světa je název „SvobodaSexu.cz, z. s.“. Pokud by zakladatelé tohoto spolku hypoteticky zvolili namísto spolkové formy např. formu společnosti s ručením omezeným, zápisu obchodní firmy „SvobodaSexu.cz, s.r.o.“ by snad nic nebránilo.

- Jiné případy jsou ukázkou toho, jak obchodní firma vypadat nemá. Zemský soud v Meiningenu zamítl zapsat společnost pod názvem „Baby Leder Spielzeug Sex KG“, „Börse Motorrad Stellung Sex KG“ a „Abenteuerurlaub tip Sex KG“ a to kvůli vulgárním a lascivním narážkám v názvu společnosti, které se rozcházejí s mravním kompasem většinové části obyvatelstva⁴². V jiném případě německý soud nepovolil zápis obchodní firmy, jejíž součástí bylo slovo „svině“ („Bau-Sau Ltd.“)⁴³.

IV. Posouzení zaměnitelnosti a klamavosti

Je třeba rozlišovat „zaměnitelnost“ a „klamavost“. Zaměnitelností firem rozumíme „nezpůsobilost odlišit navrhované jméno od ostatních již existujících zapsaných jmen“ (STAFICA, spol. s r.o. a STAFIKA, s.r.o.⁴⁴), zatímco klamavou firmou je „zásadně takové označení, které vzbuzuje klamnou představu o zapisované osobě nebo o předmětu její činnosti“. Zatímco u zaměnitelnosti je před právní kvalifikací nutné provést srovnání s jinými firmami (se kterými firma koliduje), u klamavosti tato komparace odpadá (firma totiž hypoteticky může být klamavá, i kdyby byla jediná na světě)⁴⁵.

Při určení klamavosti, ale zčásti také u zaměnitelnosti, hraje velkou roli, zda je posuzována tzv. nová firma (firma při prvním zápisu) či tzv. stará firma (zejména při nabytí již dříve zapsané firmy jinou osobou).

Nároky kladené na nové firmy budou logicky vyšší. Do obchodního rejstříku např. nebude zapsána firma, která nekoreluje s předmětem podnikání. Odmítnut – alespoň podle stávající judikatury – bude zápis kmene obchodní firmy obchodní korporace, pokud obsahuje jméno fyzické osoby, jež nemá k této obchodní korporaci žádný vztah. U staré firmy (zejména u převodu firmy) se však nároky snižují.

V obchodním rejstříku najdeme řadu zaměnitelných obchodních firem, které jsou však dlouhodobě užívány vedle sebe (jde o důsledek devadesátých let, kdy byl obchodní rejstřík veden ve více nepropojených evidencích na úrovni krajských soudů, případně Městského soudu v Praze). Dlouhodobá mírová koexistence je uznáním stávajícího stavu. Lze navíc očekávat, že klientela dříve zaměnitelné firmy po dvaceti či třiceti letech od sebe dostatečně

⁴¹ Štenglová, I. in Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník: komentář. 13. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2010, 1469 s. Komentované zákony (C. H. Beck), s. 20 - 21.

⁴² Landesgericht Meiningen, jde o tři usnesení ze dne 14. 2. 2000 – HK T 8/99 („Baby Leder Spielzeug Sex KG“), HK T 31/99 („Börse Motorrad Stellung Sex KG“) a HK T 29/99 („Abenteuerurlaub tip Sex KG“).

⁴³ Amtsgericht Wolfsburg, usnesení ze dne 1. 4. 2005 – 2 AR 104/04.

⁴⁴ Tichý, L., Zubach, B. Právní úprava obchodní firmy drobnohledem nejnovější judikatury, <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obchodni-pravo/pravni-uprava-obchodni-firmy-drobnohledem-nejnovejsi-judikatury#note-10>.

⁴⁵ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 5. 2016, sp. zn. 29 Cdo 2219/2015.

rozlišuje. Vlastník „staršího“ označení v těchto případech nemůže požadovat změnu dlouhodobě akceptované firmy, **časové hledisko** tomu brání. Z toho plyne také potřeba včasné reakce na zápis zaměnitelné obchodní firmy, aby působením času (a působením na zákazníky) nezískalo původně problematické jméno rozlišovací účinky a tedy i výsady „staré firmy“.

Z teritoriálního hlediska rozsahu zkoumání zaměnitelnosti musí být firma výlučná (nezaměnitelná s jinými firmami) na celém území České republiky. **Z hlediska věcného** rozsahu přezkumu výlučnosti je zapotřebí firmu porovnávat se všemi obchodními firmami zapsanými v obchodním rejstříku. Není přitom rozhodující, zda se jedná o firmy právnických nebo fyzických osob.

Časový rozsah přezkumu firmy je soudy vymezen tak, že doba ochrany obchodní firmy je časově neomezená; trvá společně s existencí podnikatele, který ji po právu užívá. Pokud rejstříkový soud provede výmaz zápisu podnikatele, příp. jen firmy podnikatele, v obchodním rejstříku (podle § 47 VeřRej na návrh osob uvedených v § 42 VeřRej), společně s tímto výmazem končí **soudní ochrana příslušné firmy podnikatele. Tím není vyloučeno uplatnění práv z nekalé soutěže, pokud se třetí osoba zmocní „opuštěné“ či „uvolněné“ firmy. Návrh zde může kromě dotčeného podnikatele podat i spotřebitel či spotřebitelský spolek.**

V německé doktríně⁴⁶ se diskutuje otázka, zda po výmazu obchodní firmy nemá následovat určitý časový odstup („Abstandgebot“), než bude identické či podobné označení moc využít jiný podnikatel. Je otázkou, zda je řešení nápravy závadného stavu v rámci nekalé soutěže dostatečné, či zda není na místě výslovná právní úprava, jež by po určitou dobu (např. 5 let) bránila využití „historických firem“. V praxi se tato potřeba zatím neukazuje.

Při rozhodování o **nezaměnitelnosti (výlučnosti či exkluzivnosti) obchodní firmy** soud zohledňuje jednak hledisko průměrného zákazníka či průměrného účastníka konkrétní oslovené skupiny. Soudy by však při posuzování zaměnitelnosti obchodní firmy měly pamatovat na to, že optika průměrného zákazníka⁴⁷ je sice pro věc zásadní, nemůže však být jediná, neboť obchodní firma není jen nástrojem marketingové komunikace, ale identifikuje podnikatele např. ve vztahu k orgánům veřejné moci.

Další aspekt, který hraje při posuzování zaměnitelnost roli, je určení tzv. silných a slabých prvků.⁴⁸

Jako příklad lze uvést obchodní firmu tenergo team, s.r.o., která byla zaměnitelná s firmou TENERGO Brno, a.s., již svědčila časová priorita⁴⁹. Silným prvkem zde bylo slovo „tenergo“ – právě tento výraz se zákazníkům vstřípí do paměti. „Slabým“ prvkem v obchodní firmě bylo „team“.

- **Ilustrativní je** také rozhodnutí Vrchního soudu ve věci žalobkyně „Delie Praha, spol. s r. o.“ vs. žalovaná „DELIA FOCUS, spol. s r. o.“. Z odůvodnění plyne mj. následující (rozhodnutí se týká staršího institutu obchodního jména, podstata je ale stejná i v rámci aktuální úpravy): *Za zaměnitelné je třeba pokládat obchodní jméno tehdy, pokud se shoduje (či jen nepatrně odlišuje) v určité výrazné – dominantní části s obchodním jménem jiného podnikatele. Je totiž v přirozenosti zákazníků, že jim utkví v paměti povětšinou právě taková dominantní část obchodního jména*⁵⁰.

Odlišnost obchodních firem pak musí být dána nejen v jejich psané, ale též ve **zvukové (fonetické, audiální) podobě. Soud např. odmítl zápis** firmy „STAFIKA s.r.o.“, neboť zjistil, že již dříve byla zapsána společnost pod firmou „STAFICA, spol. s r.o.“. V daném případě je sice odlišná grafická podoba posuzovaných obchodních firem, ale tyto nebylo možné odlišit foneticky; obdobný závěr dovodíme i v obráceném případě (odlišnost fonetická, avšak zaměnitelnost grafická)⁵¹.

⁴⁶ Heidinger, A. in Schmidt, K. Münchener Kommentar zum Handelsgesetzbuch. Band 1. Erstes Buch. Handelsstand §§ 1-104a. 3. vydání. Mnichov : C.H.Beck, 2010, str. 690.

⁴⁷ Srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2004, sp. zn. 32 Odo 840/2004.

⁴⁸ Např. rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 Cmo 371/95 (žalobkyně „Podzemní stavby Praha, a.s.“ vs. dvě žalované: „Podzemní stavby Bohemia, a.s.“ a „Podzemní stavby Bohemia, divize 1, spol. s r. o.“): *Zaměnitelnost obchodních jmen soud posuzuje především z pohledu průměrného zákazníka účastníků.* K tomu dále výňatek z odůvodnění rozhodnutí Nejvyššího soudu, sp. zn. 1 Odon 108/97 (k dovolání výše uvedených žalovaných): *Nelze přisvědčit námitkám dovoatelů o nezaměnitelnosti stávajících obchodních jmen žalobce a obou žalovaných. Slovní spojení „Podzemní stavby“ je dominantním prvkem obchodních jmen žalobkyně a žalovaných, které utkví v paměti průměrného zákazníka, resp. spotřebitele, zatímco dodatková slova „Bohemia“ nebo dokonce „divize 1“, popř. právní forma nemají dostatečně výraznou rozlišovací schopnost. Kromě toho v případě druhé žalované dokonce slova „divize 1, spol. s r. o.“ mohou navozovat dojem o organizačním propojení žalobkyně s druhou žalovanou, což neodpovídá skutečnosti.* Cit. dle Macek, J. Rozhodnutí ve věcech obchodního jména a nekalé soutěže. Praha : C. H. Beck, 2000, s. 16 – 23, s. 41–43.

⁴⁹ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu, ze dne 8. 3. 2017, sp. zn. 31 Cdo 3375/2015.

⁵⁰ Vrchní soud v Praze sp. zn. 3

sem dočteno... usinám...Cmo 52/98. Cit. dle Macek, J. Rozhodnutí ve věcech obchodního jména a nekalé soutěže. Praha : C. H. Beck, 2000, s. 16 – 23, s. 41–43.

⁵¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. srpna 2016, sp. zn. 7 Cmo 86/2016.

K odlišnosti však může podle okolností přispět zcela jiný předmět podnikání a vymezené teritorium působnosti. Příkladem mohou být obchodní firmy, v nichž najdeme slova jako „kebab“ či „pizza“ doplněné o údaj místa, kde podnikatel působí. Uvedení odlišného sídla v kmeni obchodní firmy sice podle Nejvyššího soudu zásadně nebude dostatečným rozlišujícím prvkem⁵², ovšem např. u názvu spolků tvořených názvem příslušného sportu soudy považují uvedení obce za dostatečně rozlišující⁵³. Společností, které mají firmu začínající „slabými“ prvky, jako např. „Kebab“ či „Pizza“, -doplněnými (dalšími „slabými“ prvky jako je sídlo)- je v ČR povícero, aniž by to vedlo k záměně obchodních firem již z důvodů územních limitů. Lze mít za to, že jinak nedostatečně distinktivní obecné názvy pokrmů ve firmě získávají rozlišovací způsobilost díky údaji lokality. Žádoucí identifikaci podnikatele zde paradoxně zajistí souhra dvou „slabých“ údajů.

- Nejvyšší soud aproboval zápis subjektu se zvoleným názvem „Tereza Břeclav, příspěvková organizace“, a to i přes existenci dřívější obchodní společnosti s firmou TEREZA spol. s r. o. Podle soudu zákazníkovi sice utkví v paměti jeho příznačná část (zde slovo „Tereza“), přičemž slovo „Břeclav“ je tzv. slabým prvkem, jenž nemá dostatečnou rozlišovací schopnost a není s to zaměnitelnost vyloučit. Podle dovolacího soudu nicméně nelze přehlížet, že se název příspěvkové organizace odlišuje od obchodní firmy společnosti TEREZA spol. s r. o. nejen údajem o obci, v níž tato právnická osoba vyvíjí svoji činnost, ale také (nezkráceným) dodatkem odlišné právní formy (příspěvková organizace). Současně platí, že okruh zákazníků obou právnických osob není s ohledem na předmět činnosti příspěvkové organizace shodný (což dále snižuje pravděpodobnost záměny obou názvů, resp. zaměnitelnost jejich nositelů - právnických osob).

- Jako zaměnitelná však byla shledána firma „TDS Brno SMS, spol. s r. o.“ s označením spolku „TDS Brno Sekce materiálů a svařování, organizační jednotka Technického dozorcího spolku Brno, občanské sdružení“, které bylo zapsáno dříve a svědčila jí časová priorita⁵⁴. Pro soud byla rozhodná část kmene názvu (TDS Brno), nikoli další doplňující text, který byl i přes značný počet slov kvalifikován jako „slabý“ prvek, jenž dle soudu nemá „pro rozlišitelnost a tudíž (ne)zaměnitelnost konkrétního názvu pro běžného spotřebitele podstatně vnímatelný význam“.

Zajímavé závěry týkající se klamavosti prostřednictvím geografických údajů v obchodní firmě přinesl v roce 2018 Vrchní soud v Olomouci⁵⁵. Soud prvního stupně zamítl pro subjekt se sídlem v Třinci návrh na zápis změny obchodní firmy z „MALÉ ZDRAVÍ Hostivař s.r.o.“ na „MALÉ ZDRAVÍ Praha, s.r.o.“ V odůvodnění soud konstatoval, že nebyly splněny předpoklady k provedení zápisu změny obchodní firmy společnosti do obchodního rejstříku vyžadované právními předpisy, neboť nově zvolená obchodní firma působí klamavě, pokud je sídlo společnosti nezměněno a stále tak zůstává v Třinci. Odvolací soud tento závěr potvrdil: má-li společnost zapsané sídlo v Třinci, není možné vyhovět návrhu na zápis změny obchodní firmy s geografickým označením Praha, neboť takováto obchodní firma působí klamavě (což má platit bez ohledu na to, že daná společnost podniká na území Prahy). Soud proto doporučil změnu sídla, event. vytvoření odštěpného závodu, který by již mohl nést dovětek „Praha“. S lehoučkou pikantní skutečností, že třinecké společnosti byl v minulosti povolen zápis obchodní firmy s místním údajem „Hostivař“, se odvolací soud vypořádal způsobem, jenž musel urazit každého hostivařského patriota (a který patrně nemá oporu v empirii): *"Takovéto označení z hlediska průměrných schopností a rozlišovacích možností průměrného zákazníka nevzbuzuje stejný dojem jako označení Praha, neboť (městská část) Hostivař není stejně všeobecně známé geografické označení jako je Praha"*.

V. Tvorba firmy

1. Podoba obchodní firmy

Obchodní firma je tvořena slovem či zkratkou nějakého slova, které může být zapsáno pouze s využitím velkých a malých písmen či jiných standardních znaků. Ze zápisu jsou tak vyloučeny grafické úpravy písma (stínování, sojení písmenek), specifické uspořádání slov uvnitř firemního označení či jiná vizuální specifika, která nelze artikulovat (např. umístění textu firmy ve více řádcích). Stejně tak nebude přípustné připojení jakéhokoliv symbolu (smajlíku), loga, obrázku apod. k zapisované obchodní firmě.

⁵² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 12. 2005, sp. zn. 29 Odo 844/2003.

⁵³ Blíže k tomu *Zapletal, J. in Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V. a kol.* Občanský zákoník. Komentář. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019, str. 454.

⁵⁴ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2011, sp. zn. 23 Cdo 3060/2010.

⁵⁵ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25. 8. 2018, sp. zn. 8 Cmo 152/2018, cit. dle *Janošek, V.* Klamavost obchodní firmy, za situace kdy geografické označení neodpovídá sídlu společnosti
<https://www.pravniprostor.cz/clanky/obchodni-pravo/klamavost-obchodni-firmy-za-situace-kdy-geograficke-oznaceni-neodpovida-sidlu-spolecnosti>.

Obchodní firma má **chráněnu pouze slovní podobu** schopnou vytvářet odlišnosti jen s využitím malých a velkých písmen a standardních znaků (např. lze zapsat firmu „**Kebab Star & Pizza s.r.o.**“; sporné je však použití méně běžných znaků – např. @ či # nebo * jako součástí obchodní firmy. Německá praxe např. odmítá zápis znaků © nebo ® jako součástí kmene obchodní firmy, nicméně „@“ (znak pro „zavináč“) je aprobován, podobně jako znaky „+“ či „&“⁵⁶, neboť není problém je vyslovit (tudíž mohou sehrát identifikační funkci např. při auditivním kontaktu). Totéž dovozuje německá doktrína u logotypů „!“ a „?“⁵⁷, neboť ty ovlivní pouze výslovnost dané části kmene⁵⁷. Rakouský OGH⁵⁸ odmítl zapsat jako součást firmy „*“ (znak pro hvězdičku), zatímco německá praxe je v tomto ohledu benevolentnější.

Zapsat lze v zásadě jen ty znaky, které jsou vyslovitelné: např. označení „*Alpha-Beta-Alpha s.r.o.*“ je způsobilé být obchodní firmou (pokud není zaměnitelné s jinou firmou), nikoliv ale „& 945;-& 946;-s.r.o.“⁵⁹, či pouhé číslo „0118 999 881 999 119 7253“ neboť jde o obtížně artikulovatelné a nedistinktivní shluky písmen/číslic.

Podmínky zápisné způsobilosti je třeba posoudit z pohledu třetích osob, které firma má oslovit. Zapsané znění musí být způsobilé ústní reprodukce. To vede k závěru, že v ČR bude možné firmu zapsat jen pomocí písmen v latině⁶⁰ a jiné písmo (čínština, azbuka, hebrejščina, kyrilice, řečtina) nelze využít z důvodů nesrozumitelnosti pro širší veřejnost. Zápis obchodní firmy do obchodního rejstříku - na rozdíl od zápisu ochranné známky - neslouží k zachycení vizuálně-estetických prvků. Jeho účelem je identifikace podnikatele a registrace jeho jména tak, aby veřejnost byla zpravena mj. o jeho výslovnosti (řada právních jednání podnikatelů se ostatně uskutečňuje ústně, typicky telefonicky)⁶¹.

Práva k jiným, graficky náročnějším označením mohou být chráněna prostřednictvím úpravy nekalé soutěže (§ 2976 a násl. OZ), případně je lze zapsat jako kombinované ochranné známky.

Německá judikatura dovozuje, že firma musí obsahovat nejméně tři písmena, aby vůbec mohla plnit rozlišovací funkci. Do toho počtu se ovšem počítají i zvláštní znaky jako např. „+“, tedy společnost s firmou „A+B GmbH“ je z čistě technického pohledu zápisně způsobilá. Ovšem „AB GmbH“ nebo dokonce „A GmbH“ by už jako firma způsobilá k zápisu nebyla. Totéž platí pro pokusy dosáhnout co největším počtem písmen „A“ lepší pozice v databázích internetových vyhledávačů; německé soudy např. reprobaly firmy typu „A.A.A.A. A.A. GmbH“⁶², neboť takové označení podle nich nelze považovat za jméno podnikatele⁶³.

2. Kmen a dodatek

Ač to neplatí z právní úpravy, lze v rámci obchodní firmy zpravidla identifikovat „kmen“ a „dodatek“. Pojem „dodatek“ není nutno chápat doslovně, obchodní firma jím může začínat⁶⁴, příkladem může být „Společnost s ručením omezeným Kolařík a synové - Lužice“.

Z obsahového hlediska lze firmu (resp. firemní kmen) klasifikovat jako osobní, věcnou, smíšenou nebo fantazijní.

Osobní firmu budou tvořit zejména podnikatelé – fyzické osoby, ovšem i obchodní korporace, příp. i jiné právnické osoby zapisované do „obchodního rejstříku, které firmou hodlají upozornit veřejnost na jistou osobu, k níž má právnická osoba zvláštní vztah (§ 133 odst. 1).

Věcná firma se odvozuje z předmětu podnikání nebo činnosti podnikatele, nemusí přitom vycházet z taxonomie ŽivZ či jiných veřejnoprávních předpisů upravujících podnikání.

Fantazijní firma se tvoří pomocí abstraktních výrazů (v němčině Kunstworte, tj. umělá slova⁶⁵) a nepodává žádnou informaci ani o osobě podnikatele, resp. osobě, k níž má právnická osoba zvláštní vztah, ani o předmětu podnikání/činnosti podnikatele.

Smíšenou firmou se rozumí jakákoliv kombinace osobní, věcné a fantazijní firmy (nejčastěji kombinace osobní

⁵⁶ Clausnitzer, J. Das Firmenrecht in der Rechtsprechung (2000 bis 2009), DNotZ, 2019, s. 359. Srov. k tomu i starší rozhodnutí OLG Cottbus ze dne 2. 8. 2000, sp. zn. 11 T 1/00.

⁵⁷ Schoene, V. Wrdblmpfd e.K. – Zur Eintragungsfähigkeit von Buchstabenkombinationen als Firma, GWR, 2009, str. 137 an.

⁵⁸ Rozsudek OGH ze dne 7. 11. 2007, sp. zn. 6 Ob 218/07p.

⁵⁹ Podle Röhrich, V., Graf von Westphalen, F. G. Handelsgesetzbuch. 3. vydání, 2008, komentář k § 18 Rn. 16.

⁶⁰ Heidinger, A. in Schmidt, K. Münchener Kommentar zum Handelsgesetzbuch. Band 1. Erstes Buch. Handelsstand §§ 1-104a. 3. vydání. München: C.H.Beck, 2010, § 18 Rn. 14.

⁶¹ Schoene, V. Wrdblmpfd e.K. – Zur Eintragungsfähigkeit von Buchstabenkombinationen als Firma, GWR, 2009, str. 138-139.

⁶² OLG Frankfurt, NJW 2002, 2400 („A.A.A.A. A.A. GmbH“); podobně OLG Celle, NJW-RR 1999, 543 (o označení „AAA AAA AAA AB ins live sex-TV.de GmbH“).

⁶³ Clausnitzer, J. Das Firmenrecht in der Rechtsprechung (2000 bis 2009), DNotZ, 2019, s. 359.

⁶⁴ Shodně v německém právu OLG Schleswig FGPrax 2011, 311 (NZG 2012, 34).

⁶⁵ Schulenburg, V. Die Abkürzung im Firmenrecht der Kapitalgesellschaften, NZG, 2000, str. 1156 an.

a věcné firmy) a budou ji využívat **spíše obchodní korporace, které chtějí zdůraznit osobu společníka** a současně i svůj předmět podnikání/činnosti (např. „**Nováček - fasády s.r.o.**“).

Příklady řádně tvořených obchodních firem podnikatele – fyzické osoby a podnikatele – právnické osoby:

Osobní firma: „Petr Hora“, „Kamenický, Pavelka a Jandák, spol. s r. o.“.

Věcná firma: „**Veterinář Honza**“, „Strojírenské závody v Mostě, akciová společnost“.

Smíšená firma: „**Šíkula – kameník v Dolních Bojanovicích**“, „Výrobní **družstvo sourozenců Mikušových**“.

Fantazijní firma: „**Filipes, fyz. os.**“, „**Suspiriana, v. o. s.**“.

3. Firma fyzických osob

Podnikatel, který nemá obchodní firmu, právně jedná při svém podnikání pod vlastním jménem; připojí-li k němu dodatky charakterizující blíže jeho osobu nebo obchodní závod, nesmí být klamavé.

Pokud je ale člověk zapsán do obchodního rejstříku a obchodní firmu tedy má, může být v rejstříku veden buď pod **svým osobním jménem a příjmením** (vlastním jménem podle § 77 OZ) anebo **pod jiným údajem** - v takovém

případě musí být ale ze znění firmy zřejmé, že nejde o právnickou osobu (§ 425 odst. 2 OZ).

Podle způsobu manipulace se jménem lze rozlišit tři varianty obchodní firmy fyzické osoby, které se liší „věrností jménu“. První z nich je „základní“: přesně reprodukuje vlastní jméno člověka tak, jak je evidováno v matrice, a to buď ve své čisté podobě či s nějakým dodatkem. Ve druhé variantě je vlastní jméno fyzické osoby nějakým způsobem modifikováno, firma však stále obsahuje alespoň nějaké jeho rozeznatelné prvky. Třetí a nejvíce problematickou možností je obchodní firma zcela bez komponentů převzatých z vlastního jména člověka.

3.1 Základní model firmy fyzické osoby

Základní model firmy člověka je jednoduchý – tvoří jej jeho jméno („Karel Holásek“). Tvůrci OZ takovou firmu považují za standard (srov. výraz „zpravidla“ v § 425 OZ). To se ale lehce může změnit, protože o tom, co bude v praxi obvyklé nerozhoduje zákonodárce, nýbrž samotní podnikatelé. Variace základního modelu může spočívat v tom, že ke svému jménu podnikatel přidá vhodný (pravdivý a neklamavý) dodatek, resp. další označení, aby tak zesílil rozlišovací efekt své firmy.

- Příklady osobních firem podnikatelů – fyzických osob, **kteří jsou tvořeny jejich plnými vlastními jmény (podle § 77) s různými druhy dodatků**: „MVDr. Karel Holásek, CSc. – veterinární ordinace“⁶⁶, „Marie Anna Rosůlková, kosmetička v Jičíně“, „František Louka – Aragolas“.

Také u firemních dodatků u fyzických osob lze rozlišovat dodatky osobní, věcné, smíšené, fantazijní a místní (uvádějící místo podnikání podnikatele). Více k tomu pasáž věnovaná tvorbě firemního kmene u právnických osob (podkapitola V. 4.).

3.2 Modifikace základního modelu

Občanský zákoník nebrání modifikacím vlastního jména. Přípustné jsou firmy, pro něž si podnikatelé zvolí **pouze své příjmení** (v našem obchodním rejstříku najdeme firmu fyzické osoby ve znění „NOVÁK“ či dokonce s mezerami „N O V Á Č E K“), příp. jen **zkratku osobního jména s příjmením**, nebo **domácí tvar jména s příjmením**, nebo **přezdívku s příjmením**. U takových firem (složených ve většině případů z typických českých příjmení) by neměly vznikat žádné pochybnosti, že jde o podnikatele – fyzickou osobu. Možné je opět **doplnění věcných či fantazijních dodatků** (příkladem z českého obchodního rejstříku je firma „Novák-automobile-P“). V některých konkrétních případech by však nemuselo být z firmy patrné, že náleží podnikateli – fyzické osobě (zejména u firem složených z příjmení typu „Zink“, nebo z cizích příjmení jako např. „Filipi“, „Kopf“, „Mars“ apod.). **U firem tohoto typu lze doporučit, aby byla doplněna o další označení (jakýkoliv dodatek), vedoucí k řádné identifikaci člověka podle § 425 odst. 2 OZ (viz níže).**

Označení „Nováček a spol.“ nemůže být obchodní firmou člověka. Tato firma nedostojí požadavkům § 425 odst. 2 OZ, neboť není zřejmé, že jde o firmu fyzické osoby. Současně koliduje s úpravou obchodní firmy veřejné obchodní společnosti (dle § 96 ZOK).

⁶⁶ Firemní dodatek „doktor“ lze připustit jen tehdy, nabyla-li ho osoba, jejíž jméno jest součástí firmy, na některé tuzemské vysoké škole, neb byl-li její titul doktorský, dosažený v cizině, nostrifikován. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 1. 10. 1924, R I 790/24 (in Vážný č. 4203/24). Z judikatury předválečné i soudobé vyplývá, že akademický titul byl vždy považován za osobní dodatek; mohl být ve firmě podnikatele uváděn před jeho vlastním jménem (pozice dodatků ve firmě nebyla zákonem určena, což platí i pro současnou právní úpravu).

3.3 Firma bez jména člověka

Obchodní firma fyzické osoby může být vytvořena i bez uvedení jména člověka či nějaké jeho části či odvozeniny. Podnikatelé – fyzické osoby, kteří zcela upustí od osobní firmy (jména), musí zároveň pamatovat na požadavek odlišení od právnické osoby. Jednoduchým způsobem tohoto vyjádření může být doplněk "fyzická osoba" či zkratka "f.o."

- Jako dostačující by se mohla jevit skutečnost, že ve firmě chybí označení právní formy. To ovšem postačovat nebude. Ne snad proto, že označení právní formy je „oprávněně vnímáno jako tzv. slabý prvek firmy, který nemá dostačující rozlišovací sílu, pokud jde o zabránění zaměnitelnosti podnikatelů – právnických osob“⁶⁷. Zde tento prvek totiž zcela chybí. Pravidlo, že bez uvedení formy jde vždy o fyzickou osobu, by musel explicitně stanovit zákon. Dokud se tak nestane, budou nezasvěcené osoby vždy v nejistotě, zda jde o člověka či o právnickou osobu, jejíž reprezentant pouze opomenul dodat, o jakou korporaci jde, či zda dokonce nejde o non-subjekt (např. společnost dle § 2716 an. OZ).

Vždy bude zapotřebí ještě před zápisem do obchodního rejstříku prozkoumat, zda takto vytvořená firma není klamavá a zaměnitelná s firmou jiného podnikatele. Po člověku však nelze legitimně žádat, aby rezignoval na své vlastní jméno jen proto, že je v rejstříku více osob téhož jména. U fyzických osob zvláště se standardním příjmením nelze očekávat, že jejich jméno bude jediné v ČR.

Zákon nebrání tomu, aby se firmou stal pseudonym podnikatele⁶⁸. Podle okolností se tím posílí zásada individualizace a identifikace podnikatele (zejména u známých pseudonymů). Vejde-li pseudonym ve známost a je z něj zcela zřejmé, že označuje člověka, a nikoliv právnickou osobu, lze takový pseudonym použít jako firmu (tzn. zapsat) samostatně. Není třeba k němu nic dodávat. Tam, kde nepanuje jistota o všeobecné známosti, bude záležet na znění pseudonymu. Pochybnosti nevzniknou, pokud je z pseudonymu zřejmý status fyzické osoby – příkladem může být „Lazer Viking“. Vždy tomu tak nebude: „Ventolín“ pro fanoušky jasně identifikuje konkrétního hudebníka, širší veřejnost jej může ale chápat jako označení léku či dokonce zcela neznámý fantazijní pojem. V těchto případech musí podnikatel **vedle pseudonymu** do své firmy **doplnit další označení** (např. vlastní jméno, příp. jen příjmení, nebo označení související s jeho podnikáním – hudebník, malíř, řemeslník, instalatér, zámečnick), z něhož bude zřejmé, že jde o firmu člověka a nikoliv o firmu právnické osoby (§ 425 odst. 2 OZ).

Brzdou kreativity při tvorbě obchodní firmy je zejména existence staršího práva k příslušnému označení a nutnost vyhnout se klamavosti. Zaměnitelnosti a klamavosti se blíže věnujeme v podkapitole IV.

4. Tvorba obchodní firmy obchodní korporace

V této části se zaměříme pouze na specifika firemního práva obchodních korporací.

Věcná firma obchodní korporace, v níž se zobrazí také její předmět podnikání či jiné činnosti (nepodnikatelské), bude zřejmě nejbližší požadavku firemní pravdivosti. Třebaže to není povinností, lze ji doporučit těm podnikatelům – právnickým osobám, kteří již svojí firmou chtějí zdůraznit náplň své činnosti. Příklady existujících věcných firem: „Pivovar Svijany, a. s.“, „Třinecké železárny, a. s.“, „Strojírenské závody v Humpolci, s. r. o.“, „Elektrotechnické závody Brno, s. p.“ nebo ukázkově věcná firma ve znění „**Výkopové práce - stavební mechanizace s.r.o.**“.

Velmi sporné jsou údaje **kvalitativní**, kdy se k věcnému údaji přidá hodnotící adjektivum či superlativ. Příkladem z české praxe může být obchodní firma „**Nejlevnější taxi, s.r.o.**“⁶⁹. Superlativy tohoto typu nelze doporučit do kmene obchodní firmy, a to ani v hranicích akceptovatelného přehánění. Pověštinou bude takový údaj klamavý *per se* a není tedy nutné zkoumat, zda společnost těchto kvalit skutečně dosahuje: u prvozápisu společnosti proto, že společnost ještě nevyvíjí žádnou podnikatelskou činnost, aby mohla být „nej“ v nějakém měřitelném kritériu. A v případě změny firmy existující společnosti proto, že nikdo není schopen poskytnout garanci výsadního postavení do budoucna. Pausální závěr ale neobstojí, např. číslovku „první“ („**První brněnská strojírna Holding, a.s.**“ ve firemním kmenu užívají desítky obchodních společností, aniž by to působilo klamavě, neboť lze mít za to, že veřejnost vnímá tento inflační výraz neutrálně (nepřiznává mu nějaký význam, a to ani časový, ani obratový), případně ho bere jako nepodstatný ornament.

⁶⁷ Viz rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 Cmo 573/93. Blíže Pokorná, J. in Pokorná, J., Večerková, E. a kol. Firemní právo v České republice: vývoj a srovnání s Německem a Slovenskem. Brno : Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2013, s. 124 a násl.

⁶⁸ Podle § 79 OZ *člověk může pro určitý obor své činnosti nebo i pro soukromý styk vůbec přijmout pseudonym. Právní jednání pod pseudonymem není na újmu platnosti, je-li zřejmé, kdo jednal, a nemůže-li druhá strana mít pochybnost o osobě jednajícího. Vejde-li pseudonym ve známost, požívá stejné ochrany jako jméno.*

⁶⁹ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2017, sp. zn. 23 Cdo 5149/2017.

Velmi časté jsou firmy s **geografickým údajem**. Tento typ údajů však nelze užit samostatně: „Brno, s.r.o.“ může být možná vhodným názvem nějakého síťového, nikoliv ale jediným údajem v kmenu obchodní firmy. Kmen vytvořený pouze geografickým údajem neplní identifikační a rozlišovací funkce firmy a zpravidla působí klamavě - nehledě na skutečnost, že půjde často o názvy územně samosprávných jednotek, které si tímto způsobem nelze přisvojit jako výsadní označení podnikatelské entity. Pokud se v praxi setkáme s tím, že v obchodní firmě bude pouze lokalita, půjde většinou o nezamýšlený souběh: příkladem může být obchodní firma vinařství „Krásná hora, s.r.o.“ vycházející z názvu viniční trati ve Starém Poddvorově; Krásná hora je přitom současně obec v okrese Havlíčkův Brod.

U **fantazijní firmy** obchodní korporace je firemní kmen smyšlený. Nemá tedy oporu v realitě a jeho konkrétní podoba závisí na fantazii a vůli podnikatele. Musí mít rozlišovací způsobilost a nesmí být klamavý, avšak žádné další informace pro třetí osoby od něj nelze očekávat – informační hodnotu získá tato firma až účastí v hospodářské soutěži a působením na zákazníky. Čistě fantazijní firmu si zvolí osoba, která nepotřebuje upozorňovat ani na určité významné osoby, ani na předmět své činnosti. Vystačí si s názvem abstraktního charakteru. Za fantazijní firemní kmen lze považovat také názvy písmen určité abecedy (např. „Sigma, v. o. s.“) a různé zkratky plných názvů (např. ČSAD (československá státní automobilová doprava), TONAK (továrna na klobouky), TOS (továrna obráběcích strojů), ADAST (Adamovské strojírný), BVV (Brněnské veletrhy a výstavy), případně o zkratky ze jmen společníků – TETA (Teplický a Talich). Za zvoleným fantazijním názvem se může skrýt i jistá míra akceptovatelné klamavosti či přehánění.

Velmi často se setkáváme se smíšenou **firmou**, kdy se v jednom kmeni setkává několik typů označení. Může jít např. o kombinaci věcné a osobní firmy („Autodoprava Venclovský a Vávra, veřejná obchodní společnost“, „Lékárna – Anna Voráčková, s. r. o.“) nebo přidání sídla podnikání obchodní korporace (např. „Kovárna v Nové Pace, veř. obch. spol.“, „Cukrárna Grandia v Nedvědicích, s. r. o.“).

Jak již bylo uvedeno u zásady jednotnosti obchodní firmy, ze speciální úpravy v ZOK vyplývá, že součástí firmy každé obchodní společnosti je (obligatorně) **označení vyjadřující její právní formu**⁷⁰. Zakladatelé obchodních společností musí zvolit jedno označení z více variant, uvedených alternativně v ustanoveních ZOK upravujících obchodní společnosti, a přidat je k vybranému firemnímu kmeni (osobnímu, věcnému, fantazijnímu nebo smíšenému) jako povinnou součást označující právní formu obchodní společnosti.⁷¹ Připomeňme, že není vyloučeno, aby „dodatek“ zaujal místo hned v úvodu, obchodní firma tak může znít třeba „Komanditní společnost HVO Brno“).

V přehledu tato označení (či dodatky) podle ZOK v plném znění a ve zkratkách vypadají následovně:

- **Veřejná obchodní společnost** (§ 96): „veřejná obchodní společnost“, nebo „veř. obch. spol.“ nebo „v. o. s.“; pokud obsahuje firma jméno společníka/společníků, pak postačí označení „a spol.“ („Havelka a spol.“);
- **Komanditní společnost** (§ 118 odst. 2): „komanditní společnost“, nebo „kom. spol.“, nebo „k. s.“. Pokud ovšem firma obsahuje jméno komanditisty, ručí za dluhy společnosti jako komplementář.
- **Společnost s ručením omezeným** (§ 132 odst. 2): „společnost s ručením omezeným“, nebo „spol. s r. o.“, nebo „s. r. o.“;
- **Akciová společnost** (§ 243 odst. 2): „akciová společnost“, nebo „akc. spol.“, nebo „a. s.“;
- **Družstvo** (§ 552 odst. 3): „družstvo“; bytové družstvo (§ 728) musí mít firmu s označením „bytové družstvo“ a obdobně sociální družstvo (§ 759) musí mít firmu s označením „sociální družstvo“.

V rámci podnikatelských seskupení úprava v OZ umožňuje opakování určitého prvku obchodní firmy, pokud jde o společnosti z jednoho podnikatelského seskupení. Jména nebo obchodní firmy mohou pak obsahovat **shodné prvky**; veřejnost však musí být schopna je odlišit. Příkladem z praxe může být *MND, a.s.*, která je jako mateřská společnost společníkem ve společnostech *MND Gas Storage, a.s.*, *MND Stavotrans, a.s.*, *MND Drilling & Service, a.s.*

4. 2 Jméno fyzických osob v obchodní firmě

Vytvoří-li obchodní korporace **osobní firmu**, v níž použije **jméno člověka, k němuž má zvláštní vztah**, musí splnit podmínky dané § 133 odst. 1 OZ - člověk musí s užitím svého jména v názvu právnické osoby souhlasit, je-li živ; pro případ jeho smrti zákon vyžaduje souhlas jeho manžela, není-li, souhlas zletilého potomka, a není-li,

⁷⁰ Informace o právní formě (podnikatele poskytujícího službu) je podle německé judikatury považována za údaj, který je podstatný pro rozhodnutí spotřebitele (Kammergericht Berlin, rozsudek ze dne 12.08.2020 – 5 U 105/19).

⁷¹ Sporné mohou být takové tvary obchodních firem právnických osob, z nichž by nebyla jednoznačně zřejmá právní forma dané osoby (jako např. označení „Jelínek a spol., s. r. o.“, v níž vedle sebe stojí dva neslučitelné dodatky, používané pro různé právní formy obchodních společností). Lze snad dospět k závěru, že „silnějším“ prvkem je zde „s.r.o.“, takže obchodní firma – jakkoliv ji rozhodně nelze označit za ideální - nepůsobí klamavě.

souhlas předka.

O tom, co máme rozumět „zvláštním vztahem“, nestanoví OZ nic bližšího. Časté budou případy, kdy člověk, jehož jméno bylo použito ve firmě, bude současně jedním ze zakladatelů a následně společníků obchodní společnosti nebo zakládajícím členem družstva.

Příklady historicky známých jmen zakladatelů obchodních společností (českých i zahraničních), z nichž je patrné, že dříve firmy (s využitím tzv. patronymů; jedná se o firmy s osobními kmeny obsahujícími většinou jen zakladatelovo příjmení) a ochranné známky (označení výrobků a služeb) bývaly často stejné nebo podobné: „Laurin&Klement“ (Václav Laurin, Václav Klement), „Škodovy závody v Plzni“ (Emil Škoda), „J. Otto, nakladatel v Praze“ (Jan Otto), „Českomoravská Kolben Daněk – ČKD“ (Emil Kolben a Čeněk Daněk), „Tesla“ (Nikola Tesla), „Jan Becher – Karlovarská Becherovka, a.s.“ (Jan Becher), „Baťa“ či „Baťovy závody“ (sourozenci Anna, Antonín a Tomáš Baťové), „Petrof, veřejná obchodní společnost“ (Antonín Petrof), „Koh-I-Noor Hardtmuth“ (Josef Hardtmuth), „Zátkovy těstárny a mlýn“ (bratři Vlastimil a Dobroslav Zátkové).

Obchodní korporace určitým jménem člověka užitým ve firmě hodlá může navenek zdůraznit také člena statutárního či jiného orgánu, významného manažera, důležitého nositele myšlenky založení obchodní korporace (nikoliv tedy samotného zakladatele, ale iniciátora), příznivce obchodní korporace (např. dárcce věci vysoké hodnoty či sponzora), nebo – být to je pouze hypotetické vzhledem k ručení, které tím vzniká – tichého společníka⁷².

Smyslem obecné úpravy v § 133 OZ je ochrana fyzické osoby. Ten, jehož jméno společnost použije v obchodní firmě, musí jednak s užitím souhlasit (§ 133 odst. 1 OZ), jednak může svůj souhlas odvolat, pokud to odůvodňuje podstatná změna okolností nebo jiný rozumný důvod (blíže k tomu podkapitola VI.) Pokud byl souhlas udělený na určitou dobu a bude přesto odvolán předčasně, aniž to odůvodňuje podstatná změna okolností nebo jiný rozumný důvod, je odvolání účinné, ovšem odvolávající právnické osobě nahradí škodu z toho vzniklou (vynucený předčasný rebranding).

Nutnost ochrany jména člověka ovšem zcela odpadá u fiktivních jmen člověka v obchodní firmě. Není-li osobnosti, není ani osobních práv, které by bylo potřeba chránit.

Soudní praxe vycházející z dřívější úpravy byla liberální a v obchodním rejstříku tak najdeme řadu společností se smyšlenými jmény fyzických osob. Známým příkladem je „pietro filipi, s.r.o.“; dojemný příběh vzniku tohoto jména byl součástí marketingu. Užití fiktivní jmen fyzických osob podle našeho názoru právní úprava nebrání. Účelem § 133 OZ je ochrana existujícího jména, nikoliv zápověď smyšlených jmen. Případný zákonný zákaz by byl také obtížně vymahatelný, neboť zvláště u cizích jmen by nebylo vždy zřejmé, kdy jde o fantazijní označení, označení věcné (např. údaj geografický) a kdy skutečně o fiktivní jméno člověka. U kapitálové obchodní korporace přítom smyšlená osobní firma nehraje žádnou roli – společníci v zásadě neručí za dluhy korporace.

Podobná situace je v SRN od roku 1998, kdy byla liberalizována do té doby rigidní úprava firemního práva. Osobní jména v obchodní firmě jsou v zásadě povolena a to se týká i jmen osob, které nejsou společníky. Uvedení jména osoby, která není společníkem, nebo v případě komanditní společnosti je komanditistou (tj. neručícím či omezeně ručícím společníkem), je limitováno pouze zákazem klamavosti (§ 18 odst. 2 HGB. V případě kapitálových obchodních korporací lze ve firmě užit fiktivního jména: na rozdíl od osobních společností totiž údaj v zásadě není relevantní např. z pohledu ručení společníka⁷³. Navíc téměř každé slovo je potenciálním příjmením a nelze se spolehnout bez dalšího na to, že označuje společníka.⁷⁴

S volnějším přístupem k využití jmen smyšlených fyzických osob v obchodní firmě obchodních korporací se pokusil (doufejme, že bez úspěchu) razantně zúčtovat Vrchní soud v Praze⁷⁵. Soud v této věci řešil otázku, zda lze do obchodního rejstříku zapsat korporaci pod obchodní firmou "David Petroni s.r.o." Odkázal přitom na ustanovení § 133 odst. 1 věta první OZ, podle něhož může název právnické osoby obsahovat jméno člověka, k němuž má právnická osoba zvláštní vztah. Dle soudu musí mít jméno fyzické osoby použité v názvu právnické osoby věcnou či logickou spojitost s danou korporací a není žádný rozumný důvod, proč by určitá fyzická osoba (či i jen potenciálně existující jméno fyzické osoby) měla být jakkoliv spojována s právnickou osobou, s níž nemá nic společného. Kritérium „zvláštního vztahu“ je splněno u osob, jež jsou zakladateli či společníky (členy) obchodních korporací nebo jež určitou právnickou osobu přímo či nepřímo zaštitily nebo uvedly v život či veřejnou známost. Vrchní soud svou argumentací ovšem zpochybňuje i užití fiktivního jména. Podle Vrchního soudu totiž nebyla

⁷² Zde je totiž nutno zohlednit, že je-li jméno tichého společníka obsaženo ve jménu, popřípadě v obchodní firmě podnikatele, ručí tichý společník za dluhy podnikatele (§ 2750 odst. 2 OZ).

⁷³ Blíže *Heidinger, A.* Der Name des Nichtgesellschafters in der Personenfirma, DB, 2005, str. 815.

⁷⁴ LG Landshut, usnesení ze dne 15.3. 2000, 2 HK T 133/00.

⁷⁵ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1. února 2016, sp. zn. 7 Cmo 203/2015.

skutečná existence osoby relevantní: „...i kdyby žádná osoba se jménem David Petroni neexistovala, tak je posuzovaná obchodní firma klamavá právě tím, že vzbuzuje ve třetích osobách klamný dojem, že jméno David Petroni má nějaký věcný či logický vztah k předmětné společnosti.“ Závěry Vrchního soudu nejsou obhajitelné. Rigidní stanoviska patrně vychází z pochybné úvahy, že pro zákazníky a obchodní partnery dané korporace je informace o vztahu (jím neznámého, protože neexistujícího) Davida Petroni a společnosti nějak relevantní a významná. Není rozumného důvodu bránit jménům fiktivních fyzických osob (výjimkou by mohly být situace, kdy se „fiktivní“ jméno blíží jménu celebrity s cílem na ní parazitovat). Pokud snad označení neexistující fyzickou osobu vyvolá klamavou představu o spojení této osoby s korporací, má to soutěžně zcela zanedbatelný a bagatelní efekt, neboť tento údaj není způsobit ovlivnit chování obchodních partnerů či zákazníků. Označení fiktivním Davidem Petroni se korporace neprohřeší ani proti zákazu klamavosti. Předně proto, že zákazníci v ČR jsou uvyklí na firemní kmeny typu „pietro filipi“ a nelze tedy očekávat, že údaj budou vždy vnímat jako jméno existující osoby (judikatura byla ke smyšleným jménům dlouhodobě tolerantní). Navíc, žijeme v podmínkách jednotného trhu EU a kosmopolitním světě, kde jsou cizí příjmení běžné. Představa, že italské jméno ovlivní *zákazníka*, který má dle judikaturou aplikovaného abstraktního modelu⁷⁶ „dostatek informací a je v rozumné míře pozorný a opatrný s ohledem na sociální, kulturní a jazykové faktory“, je velmi naivní až povyšenecká.

4. 3. Předregistrace obchodní firmy (předfirma)

Ustanovení OZ o obchodní firmě, ani příslušná speciální ustanovení ZOK neupravují problematiku **názvu obchodní korporace před jejím zápisem do obchodního rejstříku**. Jednají-li zakladatelé nebo i jiné osoby „jménem obchodní korporace“ před jejím vznikem, resp. už i ve stádiu jejího založení (§ 127 OZ), **může být ochrana budoucí obchodní firmy zajištěna skrze právní úpravu nekalé soutěže**.

Ustanovení § 48 odst. 2 VeřRej zavádí pro obchodní korporace v určité etapě jejich vzniku možnost formální **ochrany** prostřednictvím tzv. **předregistrace obchodní firmy** v obchodním rejstříku: rejstříkový soud na návrh všech zakladatelů obchodní korporace zapíše obchodní firmu řádně založené obchodní korporace do obchodního rejstříku (tj. před zápisem obchodní korporace). **Předběžný zápis může být proveden buď soudem nebo notářem, vždy však na návrh zakladatelů**.

Uvedená úprava prakticky znamená, že pokud založená obchodní společnost nebo družstvo hodlá u rejstříkového soudu pro sebe předem rezervovat určitou firmu, **může zabránit předstížení konkurentem či spekulantem** a podat návrh na zápis firmy (**předfirmy**) do obchodního rejstříku ještě před svým vznikem. Podmínky k uvedené registraci obchodní firmy zákon (VeřRej) stanoví dvě: (1) návrh na zápis firmy musí podat všichni zakladatelé korporace a (2) korporace musí být již řádně založena (k návrhu na takový zápis firmy musí zakladatelé jako přílohu doložit zakladatelské právní jednání). Pokud však není do jednoho měsíce od registrace firmy podán návrh na zápis obchodní korporace, jejíž zakladatelé o zápis firmy požádali, rejstříkový soud tuto obchodní firmu vymaže. Doba tzv. předregistrace firmy je tedy zákonem vymezena pouze na jeden měsíc. **Pokud není v lhůtě podán návrh na zápis obchodní korporace do obchodního rejstříku, je takto „rezervovaná“ obchodní firma z úřední povinnosti soudem vymazána**.

Přínosem zmiňované nové úpravy je skutečnost, že zakladatelé, kteří si takto předem pro svoji budoucí obchodní korporaci firmu rezervují, mají již od okamžiku zápisu firmy (tj. pouze firmy, bez současného zápisu podnikatele) **právo priority k této firmě** a současně **formální ochranu svých práv** („ochrana práv k obchodní firmě náleží tomu, kdo ji po právu použil poprvé“ – § 423 odst. 2 OZ). V taktových situacích rejstříkový soud musí vyhovět, pokud jde o údaj o obchodní firmě, při zápisu samotné obchodní korporace (pokud založená obchodní korporace s tzv. předregistrací firmy již po právu tuto firmu užívala, soud v rejstříkovém řízení nemůže firmu uvedenou v návrhu na zápis obchodní korporace následně označit za nezpůsobilou zápisu pro zaměnitelnost s firmou jiného podnikatele, jenž byl zapsán do obchodního rejstříku dříve než korporace). Také v těchto případech však budou znovu platit závěry **starší** judikatury **za účinnosti ObchZ**, že samotným zápisem firmy do obchodního rejstříku není soudem potvrzena či vyloučena nezaměnitelnost dvou či více firem.

⁷⁶ Viz např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 3. 2013 sp. zn. 23 Cdo 1757/2012). Od průměrného zákazníka je tedy třeba požadovat určitý stupeň pozornosti, a tím lze od něho očekávat, že náležitě přihlédne k podstatným rozdílům mezi značkami, označením výrobku apod. (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2013 sp. zn. 23 Cdo 971/2011). Žádný důkaz týkající se hlediska průměrného spotřebitele nemusí být v řízení proveden, tuto otázku posuzuje výhradně soud (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2013 sp. zn. 23 Cdo 3845/2012).

4. 4. Společnost v likvidaci

- O případech **likvidace obchodní korporace** musí být řádně informována veřejnost, proto likvidátor co nejdříve navrhne k zápisu do obchodního rejstříku vstup obchodní korporace do likvidace (u firmy obchodní korporace rejstříkový soud zapíše dodatek „v likvidaci“); po dobu likvidace užívá obchodní korporace svoji **firmu se statusovým dodatkem „v likvidaci“** (§ 187 odst. 2 OZ a § 65 VeŘej).

VI. Převod, přechod a změny firmy

- Občanský zákoník v § 427 zachovává možnost přechodu a převodu obchodní firmy z původního podnikatele na nabyvatele. Jde o úpravu **podnikání pod tzv. starou firmou**, v níž oproti předchozí úpravě (§ 11 odst. 1 až 5 ObchZ) dochází ke změně zákonných podmínek, za nichž nabyvatel staré firmy může podnikat. Občanský zákoník již nepřevzal z ObchZ pravidlo tzv. vázaného přechodu⁷⁷ a převodu obchodní firmy, ale **uvolňuje firmu k samostatnému přesunu** na nového majitele, k němuž stanoví pouze dvě podmínky: (1) získání souhlasu původního majitele firmy (předchůdce), příp. jeho právního nástupce, k využití firmy, a (2) připojení údaje vyjadřujícího nástupnictví (dodatku) ke staré firmě. Ze slovního spojení „*kdo nabude obchodní firmu*“ (§ 427 odst. 1) je zřejmé, že se jedná o nabytí pouze samotné firmy (nikoliv již o nabytí obchodního závodu společně s obchodní firmou).

Nabyvatelem staré firmy může být v podstatě kdokoliv (podnikatel, nepodnikatel, dědic, nástupnická právnická osoba), avšak **od okamžiku zápisu nabyté firmy do obchodního rejstříku** se jedná o podnikatele. Pro získání souhlasu s užíváním staré firmy (ad 1) přichází v úvahu více variant: (a) souhlas samotného podnikatele s firmou – předchůdce (souhlas člověka za jeho života nebo právnické osoby za jejího trvání), nebo (b) souhlas právního nástupce podnikatele s firmou (souhlas dědice/dědiců po smrti člověka nebo souhlas právního nástupce právnické osoby po jejím zániku).

„*Údaj vyjadřující právní nástupnictví*“ není zákonem blíže specifikován, proto může mít jakoukoliv podobu, např. „nabyvatel“, „nástupce“, „vdova“, „nový majitel firmy“ apod. Pokud tedy syn zdědí obchodní závod svého otce, podnikatele zapsaného do rejstříku pod firmou „Jan Novák - instalatér“, může tuto starou obchodní firmu užívat s dovětkem („Jan Novák - instalatér, nástupce“ či „Jan Novák - instalatér, dědic“ atp.). **Problematické to bude v případě více dědiců, neboť užívání obchodní firmy více osobami není v souladu se zásadami firemního práva.** Další možné obchodní firmy využívající starou firmu: „Truhlář Jan Kobliha, vnuk“, „Ing. Karel Diviš, syn“, „Palírna ve Dolních Bojanovicích, a. s., nástupce“, „Družstvo Krásná Hora na výrobu hraček, nabyvatel“.

Právní úprava neřeší otázku, jak má znít stará firma v případech, že dojde k vícenásobnému převodu. Pokud bychom museli uvádět všechny nástupce v řadě, mohlo by dojít k tvorbě řetězové obchodní firmy (např. „Instalatér Kohoutek, nástupce Hasák, poté Suchý, dnes Vypustil“). Firemní označení nemusí odrážet celou historii přechodů a převodů firmy na jednotlivé nabyvatele, nejde o rubopis cenného papíru. Tento příkaz neplatí ani ze zákonného zákazu klamavosti firmy. Ve shora uvedeném příkladu by proto bylo plně dostačující, kdyby firma ve své konečné podobě zněla „Instalatér Kohoutek, dnes Vypustil“.⁷⁸

- Zvláště je upraven (§ 427 odst. 2 OZ) **přechod obchodní firmy při přeměně podnikatele – právnické osoby** v rámci univerzálního nástupnictví (tato úprava se netýká ani podnikatelů – fyzických osob, ani smluvního převodu obchodní firmy).⁷⁹ Vyžaduje se pro něj **pouze souhlas** (bezformální, tj. stačí i ústní nebo konkludentní) **nabyvatele – nástupnické právnické osoby**. V opačném případě, nesouhlasí-li nástupnická právnická osoba s přechodem staré obchodní firmy svého předchůdce, obchodní firma na ni nepřejde. V případě **více právních nástupců** osob musí být určeno (zřejmě také jakýmkoliv způsobem – viz výše), na kterou z nich přejde obchodní firma. Pokud nedojde k **dohodě o určení právního nástupce**, obchodní firma nepřejde vůbec na nikoho a zaniká společně se svým dosavadním vlastníkem (podnikatelem – právnickou osobou).

- Občanský zákoník v rámci regulace firmy podnikatele – fyzické osoby (§ 425 odst. 1, druhá věta) upravuje i otázku změny jména člověka **a** dovoluje podnikateli **používat i nadále dřívější jméno**, ukládá však podnikateli povinnost

⁷⁷ Podle § 11 odst. 1 ObchZ byl možný pouze tzv. vázaný převod či přechod firmy, tj. současně s převodem či přechodem podniku (nyní závodu). Rovněž podle Všeobecného zákoníku obchodního z r. 1863 se jednalo o vázaný převod a přechod obchodní firmy – viz čl. 22: *Kdo nabude zřízeného již obchodního závodu smlouvou neb dědictvím, může též vésti dále pod firmou dosavadní...* a viz čl. 23: *Pouhou firmu a nikoliv též živnost obchodní, která pod touto firmou byla vedena, na jiného přenášeti není dovoleno.*

⁷⁸ Viz **Pokorná, J., Večerková, E. Údaje o právním nástupnictví ve firemním právu. Obchodní právo, 2016, č. 7, s. 242-249.**

⁷⁹ *Přechod obchodní firmy na právního nástupce zůstává zachován, avšak s tím rozdílem, že se pro případ přeměny právnické osoby rozdělením a s více právními nástupci vyžaduje jasné a včasné určení, kdo obchodní firmu převezme. Chybí-li takové určení, znamená to, že obchodní firma na žádného právního nástupce nepřejde a uvolní se. (Z důvodové zprávy k § 427 OZ. In: Eliáš, K. a kol. Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou. Ostrava : Sagit, 2012, s. 205).*

nastalou změnu svého jména uveřejnit.⁸⁰

Příklad změny jména podnikatele – fyzické osoby a dopad této skutečnosti na jeho firmu: „Helena Stará – vizážistka“ po provdání se za Karla Máchu a převzetí jeho příjmení může i nadále podnikat pod firmou „Helena Stará – vizážistka“; musí však v obchodním rejstříku uveřejnit aktuální stav, tj. své nově nabyté příjmení „Máchová“ (v rejstříkovém zápisu se to projeví zřejmě jako další zveřejňovaná informace u firmy: „Helena Stará – vizážistka“, provdaná Máchová). Tato povinnost – uveřejnit aktuální stav – platí pro každého podnikatele – člověka, pokud za dobu trvání zápisu v obchodním rejstříku změní z jakéhokoliv důvodu své jméno.

Občanský zákoník upravuje možnost pro podnikatele – právnickou osobu, jejíž **obchodní firma obsahuje jméno osoby** (zpravidla společníka obchodní společnosti nebo člena družstva, ale nyní může jít i o jiné osoby – viz § 133 a 134 OZ, včetně důvodové zprávy), aby **se souhlasem** této osoby, příp. se souhlasem jiných osob, mohla původní firmu **používat i nadále** (dříve upraveno v § 11 odst. 5 ObchZ), přestože dotyčná osoba již nebude součástí právnické osoby nebo nebude s ní již vůbec propojena. Při užití jména člověka či příznačných prvků názvu jiné právnické osoby v názvu platí pro všechny právnické osoby pravidla z obecné úpravy v OZ uvedená v § 133 (*název může obsahovat jméno člověka, k němuž má právnická osoba zvláštní vztah*) a v § 134 (*název právnické osoby může obsahovat některý příznačný prvek názvu jiné právnické osoby, je-li pro to důvod v jejich vzájemném vztahu*).⁸¹

Jména člověka lze užit v názvu právnické osoby jen s jeho souhlasem. Pokud nebyl dán tento předchozí souhlas, vyžaduje se **dotatečný souhlas** jeho manžela, a pokud není, souhlas zletilého potomka, a pokud není on, souhlas předka (viz § 133 odst. 1, druhá věta za středníkem: *zemřel-li, aniž dal souhlas...*). V obchodních korporacích lze uvažovat např. o smrti společníka obchodní společnosti, jehož jméno bylo uvedeno ve firmě, nebo o převodu družstevního podílu podle § 599 a násl. ZOK člena družstva, jehož jméno bylo součástí firmy.

Požadavek **souhlasu právnické osoby s užitím jejího názvu** nebo jen některého **příznačného prvku** v názvu (resp. v obchodní firmě) jiné právnické osoby, k níž má určitý vztah (např. jako její společník nebo člen nebo i jiná osoba), vyplývá z § 134 odst. 2 (*příznačný prvek názvu... nelze použít bez jejího souhlasu*). V obchodních korporacích si lze představit např. situaci, kdy zanikl jeden ze společníků – právnická osoba, jehož název/jméno tvoří součást firmy obchodní společnosti.

Ustanovení § 428 OZ pak stanoví konkrétní speciální podmínky pro podnikatele, za nichž dotyčná osoba může **odvolat již dříve daný souhlas s užitím svého jména v obchodní firmě právnické osoby**. Uvedené ustanovení má poměrně široký záběr osob, jimž poskytuje možnost následného odvolání souhlasu (bývalý společník právnické osoby, bývalý člen právnické osoby, současný společník právnické osoby, současný člen právnické osoby, jakákoliv jiná osoba s právnickou osobou související i jakákoliv další osoba, pokud splňuje stanovené podmínky; ve všech případech může jít o člověka i o právnickou osobu)⁸².

Ustanovení § 428 lze považovat za speciální úpravu pro obchodní firmy podnikatelů ve vztahu k obecné úpravě názvu právnické osoby podle § 133 odst. 3 (u člověka, jehož jméno bylo použito: *má právo jej kdykoli odvolat*) a podle § 134 odst. 2 (u právnické osoby, jejíž název byl použit: *§ 133 odst. 3 se použije obdobně*), přičemž pro obchodní firmu právnické osoby, jejíž součástí je jméno, je zapotřebí použít obě úpravy – speciální i obecnou.

Výslovná **úprava podmínek pro odvolání souhlasu** osoby s užitím jejího jména v obchodní firmě právnické osoby je posílením právní jistoty a stabilizace vytvořené a užívané obchodní firmy. Požadavek **závažného důvodu, pro který nelze spravedlivě požadovat, aby osoba strpěla další využívání svého jména ve firmě**, vychází jednoznačně z myšlenky, že jen stabilní a dlouhodobě užívaná firma může plnohodnotně plnit všechny své funkce **a představovat určitou majetkovou hodnotu**.

Využití práva člověka či právnické osoby odvolat svůj souhlas s užitím jména/názvu/části názvu v obchodní firmě právnické osoby bude spíše problematické (se zákonnou formulací *má tak závažný důvod, že po něm nelze spravedlivě požadovat...*). V § 428 OZ jsou v příkladném výčtu zmíněny dvě situace, které lze podřadit pod pojem závažný důvod, a to *změna převažující povahy podnikání právnické osoby* nebo *změna vlastnické struktury obchodní korporace*.

V souvislosti s odklonem současné právní úpravy od tzv. vázaného převodu a přechodu obchodní firmy lze uvažovat také o možnosti **poskytnutí licence k obchodní firmě** v souladu s úpravou v § 2358 a násl. OZ (tj. licence k užívání obchodní firmy v širším slova smyslu, jako označení subjektu, na který byla licenční smlouvou obchodní firma

⁸⁰ Podle § 25 odst. 1 písm. k) VeŘej v takovém případě jde o „další skutečnost, o které to stanoví tento nebo jiný zákon, nebo jiná důležitá skutečnost, o jejíž zápis požádá zapsaná osoba, má-li na takovém zápisu právní zájem“.

⁸¹ Ustanovení § 134 OZ upravuje zejména vzájemně propojené subjekty – podnikatelská seskupení, spolkové svazy, nadace založené týž zakladatelem apod., avšak lze dovodit jeho aplikaci rovněž v případě názvu/firmy jediného subjektu, který je tvořen názvem/firmou jiné právnické osoby nebo jeho určitou příznačnou částí.

⁸² Dřívější úprava v § 11 odst. 5 ObchZ umožňovala udělit souhlas s užíváním jména ve firmě právnické osoby pouze bývalým společníkům nebo členům právnické osoby, nenabízela jim však možnost tento souhlas následně odvolat, což se v několika případech ukázalo velmi nepraktické (zvláště u známých a proslulých obchodních korporací byla taková situace nežádoucí).

převedená).⁸³ Při poskytnutí licence k obchodní firmě se bude pravděpodobně postupovat podobně jako u licence ochranné známky (podle zákona o ochranných známkách). Vhodná a praktická bude licence k firmě zvláště v případech, má-li podnikatel firmu shodnou s ochrannou známkou a obě tyto své nehmotné movité věci hodlá licenční smlouvou poskytnout jinému podnikateli nebo jiné osobě. V takových případech se ochrana obchodní firmy týká nejen podnikatele – vlastníka firmy (poskytovatele licence), ale také uživatele firmy – nabyvatele licence (k tomu viz též § 2369 OZ).

VII. Právní ochrana firmy

Občanský zákoník rozlišuje **absolutní ochranu firmy**, která má kořeny ve vlastnickém právu k firmě, a relativní ochranu (nekalosoutěžní). Vlastník firmy je oprávněn vyloučit každý jiný subjekt z užívání totožného nebo podobného označení, ať již jde o firmu jiného podnikatele, nebo o označení podnikatele, který firmu nemá, nebo o zvláštní označení využívaná podnikatelem při jeho podnikatelské činnosti. S ohledem na vymezení obsahu vlastnického práva není třeba, aby zákonná úprava firemní ochrany toto oprávnění vyjadřovala výslovně. Pokud jde však o vznik práv, určuje OZ výslovně, komu náleží ochrana práv k obchodní firmě. Podle § 423 OZ má právo na ochranu (absolutní) práv k obchodní firmě ten, kdo ji po právu použil poprvé (právo priority).

Z § 423 dále vyplývá, že uvedená **ochrana** je namířena pouze **proti zásahům do práv k obchodní firmě**. Pokud rušitel svým jednáním naplní základní podmínky generální klauzule nekalé soutěže (§ 2976 odst. 1), jde současně o nekalosoutěžní zásah rušitele do práv dotčené osoby k firmě a dochází tak k prolínání absolutní i relativní ochrany firmy⁸⁴.

Aktivně legitimovaným subjektem je ten, kdo byl dotčen ve svém právu k obchodní firmě (nejčastěji to bývá podnikatel zapsaný v obchodním rejstříku, který je vlastníkem firmy, tj. podnikatel – fyzická nebo právnická osoba), tedy ten, do jehož vlastnického práva bylo zasáhnuto. Ochrana mu náleží proti nejružnějším formám zásahů do práv k jeho firmě: užívání označení totožných s firmou nebo jí podobných, užívání silných prvků firemního kmene, které jsou pro označení dotčené osoby příznačné, zneužití těchto prvků, nebo nesprávné užívání vlastního jména tak, že se podobá firmě oprávněné osoby. **Pasivně legitimovanou osobou** či rušitelem, tj. tím, kdo zasáhl do vlastnického práva podnikatele k firmě (jednáním neoprávněným, ale i oprávněným), může být v podstatě kdokoli – jiný podnikatel, nepodnikatel či jakákoliv jiná osoba.

Vlastní práva aktivně legitimovaných osob neupravuje § 423 výslovně, nýbrž odkazuje na **práva náležející při ochraně před nekalou soutěží** (viz § 2988). Dotčená osoba může proti rušiteli požadovat, aby se jednání zdržel nebo aby odstranil závadný stav. Dále může požadovat přiměřené zadostiučinění, náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení.

Žaloba s uplatněním práva oprávněného subjektu, aby se **rušitel závadného jednání zdržel**, nemůže směřovat proti podnikateli zapsanému v obchodním rejstříku, který svým jednáním zasáhl do práv jiného podnikatele k firmě, protože po něm nelze požadovat, aby fakticky upustil od užívání obchodní firmy a tím si znemožnil jednání s třetími osobami v obchodním styku (znamenalo by to ukončení činnosti tohoto podnikatele). Nápravy lze dosáhnout pouze využitím nároku na odstranění závadného stavu. Žaloba na uložení povinnosti žalovanému zdržet se užívání obchodní firmy je využitelná zejména v těch případech, kdy si podnikatel (žalovaný) dal zapsat obchodní firmu nezávadnou (nezaměnitelnou), ale fakticky užívá jiné označení, které je zaměnitelné (shodné či podobné) s obchodní firmou zapsanou pro jiného podnikatele (žalobce), a to např. v reklamě, propagaci, na obalech výrobků, nebo podnikatel (žalovaný) užívá zkomolené či zkrácené výrazy ze své obchodní firmy, příp. i jiná označení, která se takto stávají zaměnitelnými se zapsanou firmou jiného podnikatele (žalobce).⁸⁵

Žalobou s uplatněním práva dotčené osoby, aby **rušitel závadný stav odstranil**, může být úspěšně vyřešen závadný stav, který vznikl zápisem dvou shodných nebo zaměnitelných obchodních firem do obchodního rejstříku. Žalobce žalobou s odstraňovacím nárokem směřuje k tomu, aby soud uložil žalovanému povinnost změnit obchodní firmu.

⁸³ Zřejmě až zavedená praxe ukáže, zda je možno uvažovat také o tom, že licence k firmě se týká i právních jednání podnikatele, tj. že jde o licenci na užívání obchodní firmy k podpisování právních jednání podnikatele. Dříve se vycházelo (dle úpravy v ObchZ) vždy ze skutečnosti, že firma je označením právního subjektu a slouží k jeho identifikaci, nebylo tedy akceptovatelné, aby podnikatel poskytoval licenci na užívání firmy k podpisování; bylo však možné dovolit jinému užívat obchodní firmu v jejím širším smyslu. Blíže viz *Peláková, I. Komentář k obchodnímu zákoníku*. 1. část. 3. vydání. Praha : Linde, 2003, s. 106 a 114.

⁸⁴ V obou dvou případech slouží ochrana obchodní firmy především soukromému zájmu. Limity, které z toho plynou, lze dobře demonstrovat na příkladu tzv. **fénixových firem** (blíže podkapitola III. 5).

⁸⁵ Viz např. rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 Cmo 808/93 (žalobkyně „B. SERVICE, stavební spol. s r. o.“ vs. žalovaná „B. servis spol. s r. o.“): ... *Nárok na zdržení se užívání je na místě tam, kde obchodní jméno oprávněného je používáno jinou osobou zcela či zčásti neoprávněně (např. je zvoleno k označení provozovny podnikatele), a tato osoba užívané obchodní jméno nemá v této podobě v obchodním rejstříku zapsáno*. In: *Macek, J. Rozhodnutí ve věcech obchodního jména a nekalé soutěže*. Praha : C. H. Beck, 2000, s. 31–34.

U podnikatelů – právnických osob (typicky obchodních korporací) to znamená změnit firmu uvedenou v jejich zakladatelském právním jednání (společenské smlouvě nebo ve stanovách) tak, aby již nebyla zaměnitelná s jinými firmami, a následně po této změně navrhnout obchodní firmu k zápisu do obchodního rejstříku s doložením povinných zakladatelských právních jednání.⁸⁶

Občanský zákoník u **přiměřeného zadostiučinění** preferuje nepeněžitou formu; nepostačuje-li však tato forma, pak může být zadostiučinění poskytnuto v penězích, přičemž ani kombinace obou forem není vyloučena. Podle § 2951 odst. 2 se totiž nemajetková újma (k níž určitě zásahem do práv k firmě může velmi často docházet) odčiní přiměřeným zadostiučiněním, které bude poskytnuto v penězích jen tehdy, nezajistí-li jeho jiný způsob skutečně a dostatečně účinné odčinění způsobené újmou.⁸⁷

U nároku na **náhradu škody** se vychází z obecného ustanovení o náhradě újmou (§ 2894 OZ), podle něhož se povinnost nahradit jinému újmou vždy vztahuje k újmě na jmění (škodě).⁸⁸ Povinnost odčinit jinému nemajetkovou újmu musí být výslovně ujednána, jinak škůdce postihuje jen tehdy, stanoví-li to zákon. K takto stanoveným případům patří i úprava ochrany proti nekalé soutěži (včetně zásahů do práv k firmě), neboť z § 2988 OZ přímo vyplývají dva možné způsoby náhrady újmou: přiměřené zadostiučinění (pro nemajetkovou újmu) a náhrada škody (pro újmu majetkové). Ke způsobu a rozsahu náhrady škody (v případech porušení zákona, tj. zde zásahů do vlastnického práva k firmě) se obecně vyjadřuje § 2910 OZ tak, že *škůdce, který vlastním zaviněním poruší povinnost stanovenou zákonem a zasáhne tak do absolutního práva poškozeného, nahradí poškozenému, co tím způsobil*. Podle § 2951 se škoda nahrazuje uvedením do předešlého stavu, a není-li to dobře možné, anebo žádá-li to poškozený, hradí se škoda v penězích. OZ tedy preferuje **naturální restituci**, ovšem u zásahu do práv k firmě bude uvedení do předešlého stavu obtížné (část zákazníků odlákaná zaměnitelnou obchodní firmou již např. nakoupila u rušitele).

Vydání bezdůvodného obohacení je nyní upraveno v § 2991 OZ a zachovává povinnost vydat bezdůvodné obohacení tomu, na jehož úkor bylo získáno. Podle § 2991 odst. 1 ten, *kdo se na úkor jiného bez spravedlivého důvodu obohací, musí ochuzenému vydat, oč se obohacil. Bezdůvodně se obohací zvláště ten, kdo získá majetkový prospěch plněním bez právního důvodu, plněním z právního důvodu, který odpadl, protiprávním užitím cizí hodnoty nebo tím, že za něho bylo plněno, co měl po právu plnit sám* (§ 2991 odst. 2). V případech zásahů do označení podnikatele (firmy i jiných), z nichž by se rušitel „bez spravedlivého důvodu obohacil“, půjde pravděpodobně o případy, které lze nazvat „protiprávním užitím cizí hodnoty“.⁸⁹

⁸⁶ Viz např. rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 Cmo 808/93: *Proti obchodní společnosti, jež užívá v obchodním rejstříku později zapsané obchodní jméno zaměnitelné s obchodním jménem žalobce (§ 10 odst. 1 ObchZ), lze dosáhnout odstranění závadného stavu návrhem na uložení povinnosti, aby změnila obchodní jméno v základních dokumentech o založení společnosti a v návaznosti na tuto změnu požádala rejstříkový soud o zápis takové změny*. In: Macek, J. Rozhodnutí ve věcech obchodního jména a nekalé soutěže. Praha : C. H. Beck, 2000, s. 31–34.

⁸⁷ Viz např. rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 Cmo 684/95: *Imateriální újma může být reparována zadostiučiněním i v jiné podobě než jako úhrada peněžní částky. Ze znění právního předpisu (§ 3, 12 ObchZ) vyplývá, že přiměřené zadostiučinění v penězích má být poskytnuto v případech, ve kterých by nepeněžitá forma neposkytovala přiměřené zadostiučinění. Lze-li shledat nepeněžitá zadostiučinění za odpovídající, je třeba dát mu přednost. Uvedená formulace však nevylučuje kombinaci peněžité a nepeněžité formy zadostiučinění tak, aby v úhrnu bylo dosaženo přiměřeného zadostiučinění. Volba formy zadostiučinění je sice na žalobci, spočívá však na něm i břemeno tvrzení a důkazní břemeno k odůvodnění a oprávněnosti jeho volby. Při posuzování odůvodněnosti nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění v penězích je třeba vzít v úvahu, že na jedné straně jde o vyrovnání újmou postiženého, ale z druhé strany také o určitou soukromoprávní sankci postihující toho, kdo závadně jednal. Dále např. rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 Cmo 58/97: *U nároku na poskytnutí zadostiučinění ve finanční podobě je třeba, aby žalobce v žalobě vyšel taktó požadovaného zadostiučinění uvedl. Je třeba totiž vycházet z předpokladu, že přiměřené zadostiučinění požadované v penězích má nahradit nemajetkovou újmu, jež jednáním žalovaného žalobci vznikla, nárok má a musí vycházet ze skutečnosti, jež jsou známy pouze žalobci, neboť jím vyjadřuje svou vlastní újmu nemajetkové povahy*. In: Macek, J. Rozhodnutí ve věcech obchodního jména a nekalé soutěže. Praha : C. H. Beck, 2000, s. 255–260, 273–275.*

⁸⁸ Viz např. rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 Cmo 684/95: *Pokud oprávněnému vznikla hmotná újma, prostředkem nápravy může být pouze náhrada škody, eventuálně vydání bezdůvodného obohacení. Nelze připustit, aby (např. z důvodů obtížného prokazování výše škody) si cestou požadavku na zaplacení přiměřeného zadostiučinění oprávněný řešil jemu vzniklou újmu hmotnou*. Dále k tomu např. rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 Cmo 186/96: *Pokud má být podle žalobce zavázán žalovaný k náhradě jemu vzniklé škody, pak – aby žaloba netrpěla vadou – musí být jasně a přesně udána peněžitá částka, kterou žalobce požaduje, již je soud v řízení i při rozhodování vázán. K určení výše škody, která žalobci vznikla, není totiž zapotřebí součinnosti (soudem vynucené) škůdce*. Cit. dle Macek, J. Rozhodnutí ve věcech obchodního jména a nekalé soutěže. Praha : C. H. Beck, 2000, s. 255–260, s. 260–262.

⁸⁹ Viz např. rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 Cmo 186/96: *U nároku na vydání bezdůvodného obohacení nelze vyloučit, že v okamžiku podání žaloby nebude žalobce moci přesnou částku uvést, když vyčíslení je závislé na údajích, který zná pouze žalovaný. I přesto však musí být návrh na rozhodnutí soudu (žalobní petit) natolik určitý a jednoznačný, že po doplnění údajů bude výše požadovaného peněžitého nároku bez dalšího dána*. Cit. dle Macek, J. Rozhodnutí ve věcech obchodního jména a nekalé soutěže. Praha : C. H. Beck, 2000, s. 260–262.

Plnění z bezdůvodného obohacení ve vztahu k času upravuje § 3003 OZ, které klade důraz na dobu, kdy nepoctivý příjemce obohacení získal (*nepoctivý příjemce vydá, co nabyl v době, kdy obohacení získal*). Rozsah bezdůvodného obohacení řeší konkrétně § 3004 odst. 1 OZ: *Obohacený, který nebyl v dobré víře, vydá vše, co obohacením nabyl, včetně plodů a užitek; rovněž nahradí užitek, který by ochuzený byl získal. Zcizil-li předmět bezdůvodného obohacení za úplatu, má ochuzený právo požadovat, aby mu byla podle jeho volby vydána buď peněžitá náhrada, anebo co obohacený zcizením utřžil*. Navíc by se k podnikateli – fyzické osobě (v případě protiprávního zásahu rušitele do práv člověka k obchodní firmě, jeho jménu či jinému označení, jímž došlo k bezdůvodnému obohacení rušitele) mohlo vztahovat i ustanovení § 3004 odst. 2 OZ na ochranu proti zásahům do přirozeného práva člověka a hodnot jeho osobnosti.⁹⁰

Ve všech třech případech (pro právo na náhradu škody, právo na náhradu jiné újmy a právo na vydání bezdůvodného obohacení) se uplatní **obecná tříletá promlčecí lhůta** (podle § 629 OZ), dále maximální **desetiletá** objektivní promlčecí lhůta od vzniku škody nebo újmy (podle § 636) či ode dne, kdy došlo k bezdůvodnému obohacení (§ 638) a maximální **patnáctiletá** lhůta, byla-li škoda nebo újma způsobena úmyslně či bylo-li bezdůvodné obohacení nabyto úmyslně (podle druhých odstavců § 636 či 638).

Co se týče volby mezi konkrétními žalobními nároky, záleží vše na řádném uvážení žalobce, resp. jeho právního zástupce. Pokud žalobce chybně zvolí žalobní nárok ve vztahu k zásahu do svých práv k firmě (např. při vzniku hmotné újmy, jež mu rušitel způsobil, bude požadovat přiměřené zadostiučinění v penězích namísto náhrady škody), tento žalobní nárok bude muset být soudem zamítnut, přestože při správné volbě nároku (a celkově bezchybně zformulovaném žalobním petitu) by žalobce ve sporu mohl uspět.⁹¹

Občanský zákoník se v rámci úpravy obchodní firmy nemusí zabývat otázkou předběžného opatření, neboť tento institut podléhá obecné úpravě v § 74 a násl. OSŘ. Ještě i před zahájením sporu lze podat soudu příslušnému k jednání ve věci samé **návrh na vydání předběžného opatření**, a to v případě, je-li zapotřebí, aby byly zatím a dočasně – až do vydání rozhodnutí ve věci – upraveny poměry účastníků.⁹² Zásah do práv, který uložením předběžného opatření vznikne, musí být přiměřený tvrzeným právem chráněným zájmům navrhovatele.⁹³ V případech zásahů do práv k obchodní firmě je dotčenou osobou podáván návrh na vydání předběžného opatření soudem tehdy, má-li velmi rychle dojít k ukončení protiprávních (příp. současně i nekalosoutěžních) zásahů rušitele a nápravy protiprávního stavu.⁹⁴ Tento prostředek právní ochrany využívají podnikatelé k okamžité zábráně dalšího pokračování závadného jednání (často i před podáním žaloby), případně i k zabránění vzniku újmy, pokud by z takového jednání dotčené osobě hrozila újma (materiální nebo nemateriální).⁹⁵

⁹⁰ Jméno člověka patří sice k hodnotám jeho osobnosti, je však podle našeho názoru sporné, zda se taková ochrana vztahuje i na firemní a jiná podnikatelská označení, která bezprostřední osobnostní prvky postrádají a u nichž převažuje využívání v komerčním, podnikatelském prostředí. Srov. Pokorná, J. in Pokorná, J., Večerková, E. a kol. Firemní právo v České republice: vývoj a srovnání s Německem a Slovenskem. Brno : Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2013, s. 135.

⁹¹ Viz např. rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 Cmo 198/96: *Soud je zásadně vázán zněním žalobního návrhu (§ 153 odst. 2 OSŘ). Soud může opravit právní kvalifikaci uplatněného nároku, ale jen v případě, že žalobcem uvedená právní kvalifikace je chybná a v návrhu je obsažen věcný podklad – skutkové vylíčení – pro právní kvalifikaci správnou. Jestliže však je možno uplatnit alternativně různé nároky (nároky různé právní kvalifikace), je rozhodující, který nárok žalobce zvolil a soudu nepřísluší zkoumat, z jakých důvodů tuto volbu učinil*. In: Macek, J. Rozhodnutí ve věcech obchodního jména a nekalé soutěže. Praha : C. H. Beck, 2000, s. 262–264.

⁹² K tomu viz např. rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 Cmo 234/93 (navrhovatelka s obch. jménem „F.P., spol. s r. o., P.“ vs. odpůrkyně s obch. jménem „F. – import a export květin, s. r. o., Č.“): *Není v souladu s charakterem předběžného opatření a jeho podmínkami uložení povinnosti zdržet se (byť jen dočasně) užívání v obchodním rejstříku zapsaného obchodního jména*. In: Macek, J. Rozhodnutí ve věcech obchodního jména a nekalé soutěže. Praha : C. H. Beck, 2000, s. 1–3.

⁹³ Munková, J., Macek, J. in Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 205–206.

⁹⁴ Požadavek, aby nekalosoutěžnímu jednání, jímž rušitel zasáhl do práv soutěžitele k obchodní firmě (jménu či jinému označení) bylo včas zamezeno, je skutečňován především opatřeními předběžného charakteru. Soutěžitel, který byl nekalou soutěží rušitele dotčen na svých právech k firmě (či k jinému označení), má možnost podat návrh soudu na vydání předběžného opatření ještě i před zahájením řízení ve věci podáním žaloby. Pokud by soutěžitel podal návrh na vydání předběžného opatření, v němž by požadoval, aby se neoprávněný uživatel firmy zdržel nekalosoutěžního jednání, soud mu může vyhovět pouze tehdy, není-li žalovaný podnikatelem zapsaným v obchodním rejstříku.

⁹⁵ Podle § 76 OSŘ *předběžným opatřením může být účastniku uloženo zejména, aby nenakládal s určitými věcmi nebo právy [písm. d)], něco vykonal, něčeho se zdržel nebo něco snášel [písm. e)]. Předběžným opatřením lze uložit povinnost někomu jinému než účastniku jen tehdy, lze-li to na něm spravedlivě žádat. Předseda senátu při nařízení předběžného opatření uloží navrhovateli, aby ve lhůtě, kterou mu určí, podal u soudu návrh na zahájení řízení. Může také stanovit, že předběžné opatření bude trvat jen po určenou dobu*.

Z judikatury (vydaných soudních rozhodnutí Vrchního soudu v Praze⁹⁶) vyplývá několik pravidel, které lze navrhovateli (oprávněné osobě, která byla dotčena jednáním rušitele) doporučit, aby se jimi řídil ve svých návrzích na vydání předběžného opatření (ať už při zásahu do práv k firmě, jménu či jinému označení, nebo v případech nekalého soutěžního jednání rušitele).

- *Je věcí navrhovatele, aby doložil podmínky pro vydání předběžného opatření podle § 74 a násl. OSŘ, v tomto stadiu řízení soud dokazování neprovádí.*
- *Pro vydání předběžného opatření podle § 74 a násl. OSŘ není zapotřebí zkoumat, zda je jednoznačně prokázáno naplnění skutkové podstaty jednání nekalé soutěže.*
- *Pokud oprávněný v dostatečné míře osvědčil svůj nárok a hrozí zde nebezpečí z prodlení, je na místě poměry účastníků dočasně upravit.*
- *Návrh na vydání předběžného opatření ve svém petitu musí být jasný, určitý a natolik konkrétní, aby po převzetí do rozhodnutí soudu mohl být i vykonatelný.*
- *Jedním z předpokladů pro vyhovění návrhu na vydání předběžného opatření je jeho přiměřenost a přímá souvislost s vytýkaným zásahem do práv navrhovatele.*
- *Při zkoumání podmínek pro vydání předběžného opatření nelze zamítavé rozhodnutí odůvodnit úvahou soudu o tom, že ve věci samé lze předpokládat značný rozsah dokazování, či že oprávněnost nároku vyplývá až z provedeného dokazování. V této fázi jde pouze o to, zda osvědčené skutečnosti odůvodňují návrh natolik, že lze konstatovat splnění podmínek podle § 74, 102 a násl. OSŘ či nikoli.*
- *Pokud žalobce dlouhodobě strpěl jím tvrzený zásah žalovaných do svých práv, nelze nyní nebezpečí z prodlení dovozovat a nebude tak dána podmínka nezbytnosti zatímně poměry účastníků předběžným opatřením upravit.*
- *Předběžným opatřením ukládajícím povinnost nebyl spor sám rozhodnut, v takovém případě je na oprávněném, pokud chce vyloučit důsledek zániku předběžného opatření podle § 77 odst. 1 písm. a), včetně důsledku dle § 77 odst. 3 OSŘ, aby ve věci samé žalobou se domáhal odpovídajících nároků, v případě tvrzeného nekalosoutěžního jednání pak podle § 53 ObchZ. Přitom oprávněný, pokud předběžným opatřením žádá odstranění určitých prvků jednání, jež se jeví jako nekalosoutěžní a jeho návrhu je vyhověno, svou žalobu ve věci samé již nemůže založit na nároku na odstranění závadného stavu (spočívajícího v těchto prvcích), když tento stav byl v důsledku předběžného opatření již odstraněn – byť jen prozatímně, avšak objektivně tento závadný stav zde v době rozhodnutí soudu již není.*

□ V případech zásahů do práv podnikatele k firmě (příp. i zásahů do práv k jinému označení podnikatele, došlo-li k nim nekalosoutěžním jednáním) lze využít také (nikoliv samostatně, ale společně s některým ze zvolených nároků uplatněných v žalobě) možnosti soudního **přiznání práva uveřejnit rozsudek**, která je rovněž upravena občanským soudním řádem (§ 155 odst. 4 **OSŘ**): *Ve věcech ochrany práv porušených nebo ohrožených nekalým soutěžním jednáním, ochrany práv z duševního vlastnictví a ve věcech ochrany práv spotřebitelů může soud účastníkovi, jehož žalobě vyhověl, přiznat na jeho návrh ve výroku rozsudku právo rozsudek uveřejnit na náklady neúspěšného účastníka; podle okolností případu soud stanoví též rozsah, formu a způsob uveřejnění.*⁹⁷

□ Všechny uvedené právní prostředky ochrany firmy využije podnikatel (příp. i jiná osoba) také tehdy, pokud do jeho práv k firmě zasáhl rušitel **nekalosoutěžním jednáním**. V takovém případě rušitel musí svým jednáním naplnit alespoň tři základní podmínky generální klauzule nekalé soutěže (podle § 2976 odst. 1 OZ), případně také další podmínky některé z konkrétních skutkových podstat nekalé soutěže, např. klamavé reklamy, vyvolání nebezpečí záměny, parazitování na pověsti, zlehčování, srovnávací reklamy apod. V případech zásahů rušitelů do práv k firmě se budou nejvíce aplikovat skutkové podstaty nekalé soutěže vyvolání nebezpečí záměny dle § 2981 (*kdo užije jména osoby... užívaného již po právu jiným soutěžitelem, vyvolá tím nebezpečí záměny*) a parazitování na pověsti dle § 2982. **Podrobněji o těchto otázkách pojednává kapitola o nekalé soutěži (kapitola 14).**

⁹⁶ Právní věty z rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 Cmo 143/94, sp. zn. 3 Cmo 406/94, sp. zn. 3 Cmo 843/94, sp. zn. 3 Cmo 3/97, sp. zn. 3 Cmo 35/97, sp. zn. 3 Cmo 50/98, sp. zn. 3 Cmo 227/98, sp. zn. 3 Cmo 363/98. In: *Macek, J. Rozhodnutí ve věcech obchodního jména a nekalé soutěže*. Praha : C. H. Beck, 2000, s. 240–242, s. 243–244, s. 244–248, s. 269–270, s. 270–273, s. 279–281, s. 286–290, 290–293.

⁹⁷ Viz např. rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 Cmo 289/96: *Požadavek zveřejnění rozsudku není samostatně uplatnitelným nárokem v řízení a jako takový nepodléhá poplatkové povinnosti*.